

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra anglistiky

Diplomová práce

POSLECHOVÁ CVIČENÍ V UČEBNÍCÍCH ANGLICKÉHO JAZYKA

Knihovna JU - PF

Autor: Šárka Davidová
Ročník: 8.
Studijní kombinace: Aj-Fj
Vedoucí práce: PhDr. Lucie Betáková, M.A., Ph.D.

Tábor 2005

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením PhDr. Lucie Betákové, M.A., Ph.D.

V práci jsem použila informační zdroje uvedené v seznamu.

Tábor, 2.prosince 2005-12-15

.....*Paula Davidová*.....

podpis

Ve své diplomové práci jsem zkoumala poslechová cvičení ve vybraných učebnicích britské i české provenience. Pro svou práci jsem si zvolila tyto učebnice: Angličtina pro základní školy autorek Evy Lacinové a Šárky Kadlecové, Angličtina pro základní školy od Marie Zahálkové a Ireny Balcarové, Cambridge English for Schools, Open Doors a Project English.

Cílem této diplomové práce bylo zjistit, jaké typy poslechových cvičení se v učebnicích nacházejí a v jakém množství. Dále jsem si všímala toho, jak vybraná cvičení pracují s aktivitami před poslechem, během něj a po jeho skončení.

Na závěr jsem zpracovala tabulku, ve které jsem zhodnotila zkoumané učebnice podle různých kritérií. Nakonec jsem vybrala jednu učebnici (Project English), která nejvíce a nejkvalitněji pracuje s poslechem.

OBSAH

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Definice poslechu	str.6
2. Rozdíl mezi poslechem a posloucháním	str.6
3. Real-life listening situations	str.7
4. Poslech v mateřském jazyce	str.7
5. Poslech v hodině cizího jazyka	str.9
6. Důvody proč poslouchat.....	str.10
7. Poslech ve skutečném životě	str.11
8. Poslechový materiál v hodině cizího jazyka	str.12
9. Etapy poslechu	str.14
9.1 Pre-listening activities	str.14
9.2 While-listening activities	str.16
9.3 Post-listening activities	str.16
10. Dělení poslechových cvičení podle typu hledané informace ...	str.18
10.1 Listening for gist	str.18
10.2 Listening for specific information	str.18
11. Problémy žáků při porozumění poslechu	str.19
11.1 Kulturní záležitosti	str.19
11.2 Jazykové problémy	str.19
11.3 Problémy se zvukovou percepcí	str.19

II. PRAKTICKÁ ČÁST

1. Výběr učebnic	str.21
2. Stručná prezentace učebnic z hlediska poslechu	str.21
2.1 Angličtina pro základní školy (E.Lacinová, Š.Kadlecová) ...	str.21
2.2 Angličtina pro základní školy (M.Zahálková, I.Balcarová) ...	str.22
2.3 Cambridge English for Schools	str.22
2.4 Open Doors	str.23
2.5 Project English	str.23
3. Listening for gist exercises	str.25
3.1 Angličtina pro základní školy (E.Lacinová,Š.Kadlecová)	str.25
3.2 Angličtina pro základní školy (M.Zahálková,I.Balcarová)	str.25

3.3 Cambridge English for Schools	str.25
3.4 Open Doors	str.27
3.5 Project English	str.31
4. Listening for specific information	str.34
4.1 Angličtina pro základní školy (E.Lacinová, Š.Kadlecová) ...	str.34
4.2 Angličtina pro základní školy (M.Zahálková, I.Balcarová) ..	str.36
4.3 Cambridge English for Schools	str.39
4.4 Open Doors	str.42
4.5 Project English	str.45
5. Listening for both gist and specific information	str.48
5.1 Angličtina pro základní školy (E.Lacinová,Š.Kadlecová)	str.48
5.2 Angličtina pro základní školy (M.Zahálková, I.Balcarová) ...	str.51
5.3 Cambridge English for Schools	str.51
5.4 Open Doors	str.54
5.5 Project English	str.54
6. Závěrečná hodnotící tabulka	str.57
6.1 Počet poslechových cvičení	str.58
6.2 Listening for gist exercises	str.60
6.3 Listening for specific information exercises	str.61
6.4 Listening for both gist and specific information	str.61
6.5 Autentičnost	str.61
6.6 Real-life situations	str.62
6.7 Různorodost poslechových cvičení	str.63
6.8 Rozvržení poslechových cvičení	str.64
6.9 Pre-listening activities	str.64
6.10 While-listening activities	str.65
6.11 Post-listening activities	str.65
6.12 Zajímavost poslechových cvičení	str.66
III. ZÁVĚR	str.68
IV. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	str.69
V. PŘÍLOHY	str.70

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Definice poslechu

Poslech je nedílnou a velice důležitou součástí lidské komunikace. Každý člověk již od narození vnímá různé zvuky a slyší slova a věty v mateřském jazyce, takže považuje poslech za něco přirozeného a samozřejmého.

Co to vůbec poslech je? "Listening is the activity of paying attention to and trying to get meaning from something to hear." (Underwood 1989: 1)

"Listening is the ability to identify and understand what others are saying. This involves understanding a speaker's accent or pronunciation, his grammar and his vocabulary and grasping the meaning." (Howatt and Dakin 1974), cited by Fan Yagang, Forum 1993: 16.

Poslech je vlastně proces, při kterém se nejen snažíme pečlivě zachytit a rozlišit určité hlásky, slova nebo věty, které nám někdo říká, ale také je pro nás nezbytné, abychom porozuměli obsahu sdělení. Jak jsem se již zmínila v úvodu, poslech je nedílnou součástí komunikace mezi lidmi, a špatné nebo nepřesné pochopení významu slov či dokonce nepochopení části nebo celému sdělenému textu by mohlo vést k nedorozumění mezi mluvčími.

2. Rozdíl mezi poslechem a posloucháním

Je nutné odlišovat poslech (listening) od pouhého poslouchání (hearing). Zatímco poslouchání je považováno spíše za pasivní činnost, poslech je naopak vždy činností aktivní. Když bude například někdo dlouho monotónně číst nebo mluvit, bude velmi obtížné se po celou dobu soustředit, a to i pro dospělého člověka. To pak vede k tomu, že posluchač jen slyší, že dotyčný něco říká, ale nesnaží se porozumět významu a obsahu sdělení.

Ačkoli to vypadá, že i při poslechu nejsme aktivní, opak je pravdou. Během poslechu totiž musíme dávat pozor na to, co je nám sdělováno, vnímat to, abychom byli schopni reagovat na otázky a problémy, které jsou předmětem poslechu, popřípadě, abychom byli schopni dobře zvládnout úkoly, které nám poslech přináší.

3. Real-life listening situations

V každodenním životě existuje řada situací, kdy jeden člověk poslouchá druhého. Ve velké většině těchto případů je však poslech spojen i s dalšími aktivitami, nejčastěji je to mluva. Lidé se denně setkávají a komunikují spolu, takže během rozhovoru jednak poslouchají, jednak hovoří. Příkladem takové situace, kdy je jeden účastník rozmluvy jak posluchač (listener), tak mluvčí (speaker), jsou rozhovory, telefonní hovory, přijímací pohovory atd.

Dále existují i situace, při kterých pouze posloucháme někoho jiného, aniž bychom měli možnost změnit téma jejich projevu, zasahovat do něj nebo ho jinak přerušit. Takovým příkladem může být sledování televize nebo poslech rádia, hlášení rozhlasu, divadelní představení aj.

Jsou i situace, kdy se nepředpokládá, že posluchač bude zasahovat do mluveného projevu, ale v případě, že něčemu nebude rozumět nebo si bude chtít něco ujasnit, může se přihlásit o slovo a žádat o vysvětlení. Jedná se například o přednášky, instrukce nebo vyprávění příběhu.

4. Poslech v mateřském jazyce

Na první pohled by se mohlo zdát, že lidé dovedou porozumět mateřskému jazyku bez sebemenších problémů a že při tom nemusí vyvinout žádné nebo jen velmi malé úsilí. Již od útlého věku jsme schopni porozumět alespoň základům toho, co nám bylo sděleno. Schopnost porozumět danému jazyku způsobuje řada faktorů.

V první řadě je to tím, že už od narození slyšíme mluvit mateřským jazykem velký počet různých lidí, a to nejprve z našeho blízkého okolí (rodiče, sourozence,...), později i ze vzdálenějšího okolí (spolužáky ve škole, učitele,...).

Největší význam má pro nás však tzv. care-taker speech, to znamená mluva osoby, která se o nás od narození stará, tráví s námi nejvíce času a komunikuje s námi. Nejčastěji to bývá matka. „Několikadenní novorozenec reaguje na hlas matky a ve třetím týdnu vyvíjí aktivitu směřující k lepšímu vnímání hlasu.

V kojeneckém období je sluchové vnímání stále diferencovanější. Dítě je schopno

poznat hlas, i když nevidí mluvčího člověka. V batolecím období se zdokonaluje naslouchání řeči, dítě přesněji vnímá a diferencuje zvukové podněty.“ (Zelinková 2001:76).

Řeč slyšená je úzce spjata s řečí mluvenou, proto je pro správný vývoj řeči nezbytné, aby s dítětem matka již od narození komunikovala. Dětská řeč se utváří po etapách v procesu komunikace dítěte s okolím v závislosti na nekomunikativních druzích činnosti. Nejprve komunikace probíhá na základě řady podpůrných faktorů jako jsou vizuálie (matka ukazuje na předměty nebo na lidi a pojmenovává je), neverbální komunikace (mimika, gestikulace), emoční tón řeči aj. Zpočátku matka používá jen skupiny hlásek nebo krátká, slova, postupně přechází k jednoduchým větám a dále k souvětím.

Dítě se snaží každý zvuk napodobit a zopakovat ho. Vytváří si při tom svůj osobitý jazyk. „V oblasti rodiny se dítěti rozumí, jeho řeč je přijímána. Aby se dítě mohlo naučit exaktním sdělovacím formám, které mu umožní komunikaci s prostředím, musí dospělý upustit od toho, aby používal dětský jazyk, např. žvatlavá slova, která tvořila pro dítě zprvu jen jazykovou mezeru.“ (Fürst 1997:146)

Sluchové vnímání je cíleně rozvíjeno ve školním věku, protože se dále od něj odvíjí úspěšnost nácviku čtení a psaní. Aby mohl člověk úspěšně komunikovat v určitém jazyce, je třeba osvojit si dostatečnou slovní zásobu, srozumitelně vyslovovat a naučit se gramatiku a syntax.

Za druhé se k nám neustále každý den dostává velké množství jazyka a informací, které musíme zpracovávat. Dalším neméně podstatným činitelem, jak získat schopnost porozumět jazyku, je identifikovat mluvčího, poznat kontext sděleného textu, dále pak téma sdělení a jiné komponenty.

Na druhou stranu se mohou i v mateřském jazyce vyskytnout problémy s porozuměním. Jako příklad můžeme uvést právě angličtinu, neboť na světě existuje několik variant této řeči, které se mohou lišit nejen ve slovní zásobě a gramatice, ale také velmi výrazně ve výslovnosti.

Dále mohou ztěžovat poslech rodného jazyka i špatné vnější podmínky pro poslech, mezi které patří třeba velký hluk na ulici nebo nahlas puštěné rádio. Nicméně tyto problémy a překážky nejsou tak časté, a tak jsme v podstatě schopni poslouchat mateřský jazyk a porozumět mu celkem snadno.

5. Poslech v hodině cizího jazyka

Viděli jsme, že poslech rodného jazyka a jeho porozumění není obtížná věc. Tyto schopnosti se v mateřském jazyce rozvíjejí daleko snadněji než je tomu v případě poslechu cizího jazyka a jeho následného porozumění. To vyžaduje mnohem větší úsilí.

Poslech je prioritní a zároveň nejtěžší dovedností v učení se cizímu jazyku. Cílem by mělo být porozumění řeči rodilého mluvčího. Abychom dovedli sami používat slova určitého jazyka a mohli jím plynně hovořit, je nejprve nutné onen jazyk slyšet. Mluvení je založeno na poslechu a odvíjí se od něj.

Je proto potřeba, aby se s poslechem začínalo již od počátku výuky cizího jazyka. Mladší školní věk je charakteristický výbornou imitační schopností žáků, kteří ještě většinou nemají vypěstované psychické zábrany a neostýchají se. Čím je totiž žák mladší, tím má větší schopnost rozumět mluvenému slovu. Uvědoměly poslech správné výslovnosti rodilých mluvčích a snaha o co nejvěrnější napodobení jim umožní získat nejen dovednost dodržovat rytmické a intonační vzorce, ale také bezpečně upevnit jednoduché struktury pro elementární komunikaci v angličtině.

Prvotní etapa výuky cizího jazyka na základních školách bývá zahájena nezbytným audio-orálním kurzem. Pozornost je zde zaměřena na úvodní nácvik porozumění mluvenému slovu a na vlastní osvojení zvukové podoby anglického jazyka. V hodinách cizího jazyka by vždy měla dominovat složka komunikativní.

V prvních dvou ročnících (4.-5. třída) klademe důraz zejména na poslech a mluvení. To znamená, že primární je ústní komunikace, nácvik poslechu s porozuměním a ústní projev v přirozených řečových situacích. Předpokladem pro vytváření návyku a vlastní potřeby žáků vnímat a chápat slyšenou řeč je cizojazyčné prostředí v hodinách. Učitel prezentuje jazyk s přirozenou rychlostí, přízvukem a intonací, vede celý učební proces v nenáročné angličtině, avšak s postupným stupňováním složitosti pokynů i tempa řeči.

Žáci zpočátku jen poslouchají svého učitele a audionahrávky a na základě toho pak sami začínají v cizím jazyce mluvit. Tak se tedy nejprve poslechem a mluvením seznámí se zvukovou stránkou jazyka. Později pak prostřednictvím čtení a psaní poznají i jeho grafickou podobu.

Od samého počátku jsou žáci seznamováni s autentickými nahrávkami, ale nejprve je nutné začínat pouze s krátkými pasážemi. Počet mluvčích by měl být omezen (nejlépe 2-3), řeč musí být jasná a ne příliš rychlá a žáci mohou v textu vyslechnout i neznámé výrazy, avšak smysl musí vycházet ze známé slovní zásoby.

V další etapě výuky cizího jazyka by již měl být poslech začleněn do každé vyučovací hodiny společně s ostatními řečovými dovednostmi (tzn. mluvením, čtením i psaním), neboť jazyk tvoří všechny tyto složky dohromady. Při poslechu bychom si neměli všimnout jen výslovnosti a intonace, ale také slovní zásoby a gramatiky.

Při výuce cizího jazyka se postupuje podobně jako při učení se jazyku mateřskému. Také zde se postupuje od jednoduššího ke složitějšímu. Důležitou úlohu hrají, zejména v začátcích, vizuálie (obrázky, předměty, mapy,...) a neverbální komunikace. Žáci tedy vycházejí od poslechu přes imitaci ke hrám a nakonec pak k samostatné tvořivosti. Na základě svých zkušeností mohou říci, že se velmi osvědčilo užívání říkanek, básniček, písniček, jazykolamů a také dramatické improvizace.

6. Důvody proč poslouchat

Téměř celou vyučovací hodinu stráví žák poslechem, ať již poslouchá učitele, své spolužáky nebo audionahrávku.

Všeobecně platí, že když něco posloucháme, sledujeme určitý cíl, posloucháme za určitým účelem, z nějakého důvodu. To platí nejen v běžných životních situacích, ale i při hodinách cizího jazyka.

Proč v životě posloucháme?

- a) Abychom se mohli účastnit lidské komunikace
- b) Abychom získali potřebnou informaci, něco se dozvěděli
- c) Pro pobavení, pro zábavu

7. Poslech ve skutečném životě

I když se v reálném životě můžeme setkat také s formálními projevy řeči, většina toho, co v životě slyšíme, je spontánní a neformální. Mluvená řeč má některé zajímavé rysy (Nunan 1984:106):

- Brevity of “chunks” – znamená, že se při rozhovoru účastníci střídají ve velmi krátkých intervalech, někdy se vzájemně doplňují či si dokonce skáčou do řeči
- Vocabulary – hodně využívá hovorových výrazů (např. místo slova child se použije slovo kid)
- Grammar – neformální řeč se zřetelně nedělí do vět, dále takový projev obsahuje nedokončené věty nebo gramaticky chybné struktury (např. Like it? Místo Do you like it?)
- “Noise” – znamená, že mluvčí užil některá slova, kterým ten, který ho poslouchá, nerozumí, a to jednak z důvodu, že slovo nebylo zřetelně vysloveno nebo proto, že ho posluchač nezná. Obvykle jsme schopni porozumět všemu, co nám je sdělováno, s tím, že chybějící slovo si buď doplníme z kontextu nebo ho prostě ignorujeme
- Redundancy – znamená, že mluvčí používá i tzv. vycpávková slova (např. I mean) nebo zvuky (er), které jsou v textu nadbytečné a které je možné z textu vypustit, protože i bez nich dává věta smysl
- Non-repetition – takovýto projev je jedinečný a nelze jej znovu doslova zopakovat. Je samozřejmě možné požádat o zopakování některé části nebo o vysvětlení, ale musíme počítat s tím, že již neuslyšíme totéž, co poprvé

Ten, kdo se nějaké rozmluvy účastní, většinou něco dopředu o tématu ví, nebo alespoň tuší, kudy se bude rozmluva ubírat. Sledujeme-li zprávy v televizi, z úvodního přehledu se dozvíme, co v nich uslyšíme, nebo když potkáme známého, víme, že bude hovořit o lidech a věcech, které známe.

Během rozhovoru máme možnost být v přítomnosti mluvčí osoby, můžeme ji vidět a sledovat. Někdy nám může pomoci pochopit význam toho, co je nám řečeno, postoj mluvčího, jeho gesta, mimika, atd. Podobné je to při sledování televize, kde je mluvený text doprovázený obrázky.

8. Poslechový materiál v hodině cizího jazyka

Pracuje se při hodině cizího jazyka s autentickým materiálem? Abychom na tuto otázku mohli odpovědět, je třeba jasně vymezit pojem „autentický“. Existuje velké množství interpretací a definic různých autorů, co je autentický poslech.

“Authentic material means any text (printed or digital) or tape which was produced for a purpose other than teaching the target language.” (Gardner and Miller 1999:101)

“Any text is authentic if it was produced in response to real life communicative needs rather than as an imitation of real life communicative needs.” (Forman 1986), cited by M. Undewood, 1989:98.

Na základě těchto definic bychom mohli říci, že se ve školách s autentickým poslechem vůbec nesetkáváme. Nicméně poslechový materiál v učebnicích anglického jazyka nese určité rysy autentického poslechu a zachovává si jeho styl. V tomto případě hovoříme o semi-autentickém materiálu.

Semi-autentický materiál je v podstatě autentický materiál, který byl částečně zjednodušen a uzpůsoben pro výuku. V semi-autentickém stylu se většinou používají kratší věty, slovní zásoba se zjednodušuje a upouští se od složitých gramatických struktur. Slovní zásoba a gramatika vyskytující se v poslechovém cvičení obvykle odpovídá stupni a úrovni žáka ročníku, pro který je nahrávka určena.

Underwood 1989 píše: “Authentic material allows the students to hear a much more real act of communication with all the interactional features which are normally not found in scripted materials /.../ If students have the opportunity to listen to a range of authentic texts, they will sample many different voices, with varying accents, both social and regional. They will hear people expressing things in variety of ways.” (Underwood 1989:100)

Není podstatné, zda poslechový materiál je či není autentický, ale důležité je to, jestli se blíží poslechu v reálném životě. “What is crucial is that students should listen to ordinary speech, spoken by ordinary people in their ordinary ways.” (Underwood 1989: 100)

Autorka dále uvádí rysy autentické a ne-autentické řeči:

Non-authentic speech	Authentic speech
Unnatural rhythm	Natural rhythm
Unnatural intonation	Natural intonation
Little overlap between speakers	Some overlap between speakers (including interruptions)
Slow (and perhaps monotonous) delivery	Normal rate of delivery (sometimes fast, sometimes slow)
Structured language which was meant to be read silently rather than spoken aloud	Relatively unstructured language, which is used spontaneously in speech
Complete sentences as utterances	Incomplete sentences, false starts, hesitations
No background noise	Background noise and, sometimes, background voices
Artificial stops and starts	Natural starts and stops
Densely packed information	Less densely packed information than in written language

9. Etapy poslechu

Jak jsme již viděli, poslech je proces velice složitý a náročný. Poslechová cvičení v učebnicích cizího jazyka tvoří zpravidla tři části: 1) pre-listening stage, 2) while-listening stage a 3) post-listening stage (Underwood 1989). I když ve skutečném životě tomu tak není a na poslechy se nijak nepřipravujeme, přesto se domnívám, že tyto aktivity by měly být nedílnou součástí všech poslechových cvičení. Jejich cílem je především pomoci žákům úspěšně poslech zvládnout a motivovat je. Žáci tuší, o čem poslech bude, na co se v něm mají zaměřit a nakonec při ověřování správnosti údajů sami vidí, jak byli úspěšní a v čem mají rezervy.

V první části se žáci připraví na samotný poslech, ve druhé části budou hledat odpověď na zadaný úkol a v závěrečné etapě si ověří, zda odpověděli správně a zda poslouchanému textu porozuměli. Žáci se díky těmto aktivitám nezdokonalují jen v poslechu, ale i v mluvení, čtení nebo psaní.

9.1 Pre-listening activities

Pre-listening stage je přípravná fáze, která těsně předchází vlastnímu poslechu. I v reálném životě se s něčím podobným jako je pre-listening stage můžeme setkat, např. v televizi nebo rádiu, kdy nás moderátor nejprve seznámí se stručným přehledem nejdůležitějších událostí..

Této části je potřeba věnovat dostatečnou pozornost, nic neuspěchat, neboť na ní víceméně záleží úspěšnost a zvládnutí samotného poslechu. Úkolem této části je posluchače povzbudit, motivovat ho a připravit ho co nejlépe na poslechovou fázi.

Na začátku by měl učitel sdělit žákům téma poslechového cvičení. Aby žáci efektivně poslouchali, měli by dopředu znát základní informace o poslouchaném textu: např. jeho přibližný obsah, kdo jsou mluvčí, kdy a kde se poslech odehrává, za jakých okolností atd.

V této části můžeme využít velkého množství aktivit, které žáky motivují a stručně je seznámí s tím, co se v textu objeví. Zde jsou asi nejčastější aktivity předcházející poslechu:

1. Popis obrázku nebo obrázků, které s poslechem souvisí

2. Diskuse mezi vyučujícím a žáky nebo mezi žáky samotnými. V tomto případě spolu žáci komunikují a navzájem si předávají své názory, postřehy a myšlenky.
3. Čtení úkolů a otázek vztahujících se přímo k poslechové aktivitě. Žáci se na ně snaží dopředu odpovědět či je nějakým způsobem vyřešit.
4. Vlastní otázky učitele. Učitel si vymyslí své otázky, které s poslechem souvisí, a napíše je buď na tabuli nebo je pokládá ústně.
5. Předběžný odhad slov nebo slovních spojení, která by se mohla v textu objevit, nebo předvídání celého děje nebo jen konce příběhu

Tyto aktivity by měly pomoci žákům se snáze orientovat v poslouchaném textu. Žáci se tak mohou v klidu soustředit na to, co v textu uslyší, a zaměřit svou pozornost jen na důležité údaje. To žákům usnadní i přesně zadaný a jasně formulovaný úkol. Nejvhodnější je úlohu vysvětlit v cílovém jazyce, ale pokud chce mít vyučující naprostou jistotu, že všichni žáci pochopili, co mají dělat, může totéž zopakovat i v jazyce mateřském. Pochopení úkolu je důležité pro úspěšný poslech.

Když bude žák dopředu vědět, na co se při poslechu zaměřit, jakou odpověď má hledat, nebude se muset zabývat v textu vším, co je v něm řečeno, ale bude se snažit reagovat pouze na určitou informaci.

Součástí této etapy by také měla být prezentace nové slovní zásoby nezbytné k pochopení některých částí textu a popřípadě i nových gramatických struktur, které se v něm objeví. Je též dobré zopakovat si již dříve probíranou slovní zásobu a gramatické jevy, které se v poslechu vyskytnou. Žáci by se měli snažit přijít sami na to, jaká slova se v poslechovém cvičení nejspíš budou vyskytovat. Vyučující by pak měl napsat na tabuli klíčová slova, která žákům pomohou.

Nejdůležitější věcí však zde je jasně vysvětlit žákům zadání úkolu, který budou během poslechu plnit. Vysvětlujeme buď přímo v cílovém jazyce nebo v mateřském jazyce, to závisí na jazykové vybavenosti žáků a samozřejmě i na vyučujícím. Nejlepší by bylo podávat vysvětlení anglicky, neboť tím si žáci cvičí poslech. V případě, že žáci nerozumí, je nezbytné použít češtinu, aby tím nebyli vyřazeni méně schopní žáci.

9.2 While-listening activities

Obecným cílem této etapy je soustředit se na porozumění textu, to znamená věnovat pozornost textu samotnému.

V této části žáci plní předem zadané úkoly v průběhu poslechového cvičení. Z předchozích částí již víme, že je důležité, aby žáci znali nejen téma poslechu, ale věděli i to, na jaké informace se mají v textu zaměřit.

Hlavním cílem je dávat pozor na obsah sdělení a pochopit jeho význam, ne se zaobírat jazykovými či jinými problémy. Žáci by se měli plně soustředit na porozumění poslouchanému textu a během poslechu by se neměli obávat pravopisných chyb, neznalosti některých slovíček či neporozumění úplně celému textu.

Důležité je, aby tato cvičení byla zajímavá a motivující a aby představovala pro žáky výzvu najít v textu všechny požadované informace.

Poslouchaný text by měl být poměrně krátký a neměl by trvat déle než přibližně dvě minuty. Jestliže je poslech dlouhý, žáci se rychleji unaví a jejich pozornost a soustředěnost klesá. Vyučující by měl žákům pustit nahrávku tolikrát, kolikrát budou potřebovat, aby při poslechu uspěli. Cílem je, aby žák porozuměl globálně a aby našel v textu požadovanou informaci., a ne proto, aby byl po prvním poslechu schopen rozumět úplně všemu.

Abychom učinili poslech více autentický, měli bychom se snažit vybrat otázky a úkoly, které jsou „autentické“. To znamená takové úkoly, které plní rodilý mluvčí, kdyby poslouchal stejný text. V reálném životě neodpovídáme na True/False questions nebo na Multiple choice questions. Autentické úkoly jsou takové úkoly, které se co nejvíce podobají původnímu účelu, pro který byl text zamýšlen. Příkladem toho může být hlášení o příjezdu vlaku. Žáci by měli v nahrávce vyhledat čas příjezdu, čas odjezdu, směr aj.

Občas x kultura - info ?

9.3 Post-listening activities

Tato etapa zahrnuje všechna cvičení a úkoly, se kterými se pracuje po poslechu textu. Některé aktivity mohou být jen pouhým prodloužením předchozích aktivit,

jiné se k nim naopak vůbec nevztahují a představují samostatnou složku celého procesu poslechových aktivit.

V této části má žák dostatek času zamyslet se ještě jednou nad významem poslouchané pasáže, ale i nad jejím jazykem, tzn. opravit si případné pravopisné chyby, podívat se na slovní zásobu, gramatiku nebo na intonaci.

I tato etapa by měla být motivující a v každém případě by měla být delší než aktivity při samotném poslechu. Vyučující by si měl dopředu ujasnit, jak dlouhou dobu těmto aktivitám věnuje, zda jejich součástí budou i ostatní složky jazyka (mluvení, čtení nebo psaní) a zda budou žáci pracovat individuálně, ve dvojicích nebo ve skupinách.

Vyučující by si měl dávat pozor na to, aby se neptal na jiné otázky, než které zadal před poslechem. To není vůči žákům spravedlivé a často to vede k tomu, že se žáci při dalším poslechovém cvičení dopředu vzdávají a „neposlouchají“, protože je to zbytečné.

Žák by měl být pochválen vždy, když se mu podaří nalézt v textu požadovanou informaci, naopak by neměl být trestán za špatné odpovědi. Poslech má žákům především pomoci zhodnotit to, jak na tom po poslechové stránce jsou. Proto by se jim neměly vytýkat nedostatky a menší nepřesnosti, neboť je to demotivuje. Co se týče jazykových nedostatků, např. gramatických chyb, je lepší nechat žáka hovořit bez přerušování a ne ho neustále opravovat. Jednak by mohl na něco zapomenout, jednak ho neustálé opravování a přerušování může odradit od další práce. Neznamená to ale, že by učitel vůbec neměl na chyby reagovat, jen je lepší počkat na konec žákova projevu.

Pokud žáci nejsou schopni odpovědět na požadovanou otázku nebo vypracovat příslušný úkol, měl by jim pomoci učitel. Vždy by měl vyvolávat různé žáky, aby dostali šanci všichni, nejen ti nejlepší.

10. Dělení poslechových cvičení podle typu hledané informace

Existuje řada způsobů, podle jakého hlediska klasifikovat poslechová cvičení. Podle typu hledané informace rozlišujeme poslechová cvičení na: listening for gist a listening for specific information.

10.1 Listening for gist

Tento typ poslechu znamená, že se textu snažíme porozumět všeobecně. Nevyhledáváme v něm žádnou specifickou informaci, ani se nesnažíme poslouchat do detailu, jen zjišťujeme, „o čem text přibližně je.“ Není podstatné rozumět v textu každému slovu nebo větě. Žáci by se měli snažit zachytit klíčová slova (tj. slova, která obsahují nejdůležitější informaci), intonaci a jiná vodítka, která jim pomohou odhadnout smysl.

Žáci mají během tohoto poslechu reagovat na obecný úkol, odpovídat na obecnou otázku, aby prokázali základní porozumění textu a pochopili hlavní myšlenku.

Př.: Žáci poslouchají text o problémech v dnešním světě. Jejich úkolem je přitom odpovědět na tyto otázky:

1. Is the speaker optimistic or pessimistic?
2. Does the speaker think there are a lot of problems in the world?

Někteří žáci však mají s tímto typem poslechu velké potíže, protože chtějí rozumět celému textu. Když se jim nedaří chytit každé slovíčko, většinou přestanou poslouchat.

10.2 Listening for specific information

Tento typ poslechu se používá tehdy, máme-li specifický cíl nebo čekáme-li na specifickou informaci. Žáci poslouchají nahrávku s textem, z něhož vybírají pouze určitou, podstatnou informaci.

Př. Žáci poslouchají nahrávku, ve které někdo nakupuje v obchodě, a odpovídají na následující otázky: 1. What size is the customer?

2. What colour is the T-shirt the customer has bought?

11. Problémy žáků při porozumění poslechu

Když pomineme vnější faktory způsobující potíže při poslechu (např. ruch z ulice, špatná akustika třídy, špatně hrající přístroj nebo kazeta), můžeme říci, že existují tři druhy obtíží při poslechu cizího textu: 1) neznalost fakt a reálií, 2) jazykové problémy a 3) problémy se sluchovou perepcí.

11.1 Kulturní záležitosti

Žáci někdy rozumějí slovní zásobě, syntaxi i gramatickým jevům, ale přesto obsahu sdělení nerozumí. Je to způsobeno tím, že neznají některá důležitá fakta, která jsou pro pochopení textu nezbytná. Tomuto problému je však možné předcházet během pre-listening activities, kdy vyučující žákům dodá všechny potřebné informace a probere s nimi slovní zásobu vztahující se ke textu.

vztahující se ke kulturně?

11.2 Jazykové problémy

Žák v tomto případě nerozumí proto, že dostatečně nezná slovní zásobu, gramatické struktury či nerozumí jiné výslovnosti (např. poslouchá-li o hodinách českého učitele, může mít problémy porozumět rodilému mluvčímu nebo poslouchá-li jen britskou angličtinu, může mít potíže s angličtinou americkou). I těmto obtížím lze alespoň částečně předejít během pre-listening stage.

11.3 Problémy se zvukovou percepcí

„Sluchové vnímání je schopnost přijímat, rozlišovat a interpretovat zvuky různé kvality (řečové i nářečové)“. (Zelinková 2001:76)

Sluchové vnímání se vyvíjí v prenatálním období, kdy plod vnímá zvukové podněty z vnějšího i vnitřního prostředí. Od pátého měsíce ej schopen vnímat zvukové podněty (např. tlukot matčina srdce), od šestého měsíce reaguje diferencovaným pohybem na různé zvuky (jako jsou např. hlasy známých bytostí)

Na charakteru a kvalitě vnímání se podílejí postoje, emoce, zájmy, daná soustava hodnot, paměť, očekávání dosavadní zkušenosti, stav organismu aj. (Zelinková 2001:76).

Na rozdíl od předchozích dvou zmíněných problémů při porozumění poslechu se tento nedá zvládnout během pre-listening activities. Některé děti totiž určitou hlásku nebo celé slovo vlastně „neslyší“. Nejsou třeba schopné zaměřit se na určitý zvuk a ostatní slyšet jen okrajově. To vše souvisí i se soustředěním a schopností přesunout pozornost z jednoho předmětu na druhý.

Zaměření se na řečové projevy je daleko složitější. Většina dětí dnes vyrůstá v hlučném prostředí a často jsou zahlcovány řadou příkazů, takže se organismus brání a dítě přestává vnímat sluchové podněty. Vnímá jen ty zvuky, které pro něj mají význam a které zapadají do jeho oblasti zájmu. (Zelinková 2001:82)

Někteří žáci mají problémy rozlišit určité hlásky (např. krátké a dlouhé samohlásky: ship – sheep). Jiní zase mají potíže s vnímáním a reprodukcí rytmu. Jsou to komplexní dovednosti, proto případný neúspěch lze vysvětlit buď obtížemi v jedné oblasti, nebo v oblasti koordinace dílčích schopností:

- Dítě přesně rytmus neslyší.
- Sluchem vnímá správně, ale obtíže jsou v kinestetickém vnímání a koordinaci pohybů.
- Výše uvedené prvky zvládá, ale není schopno daný rytmus vícekrát opakovat.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

1. Výběr učebnic

Všechny učebnice anglického jazyka, které budu zkoumat z hlediska poslechových cvičení, byly schváleny MŠMT ČR a jsou zařazeny pro výuku anglického jazyka na základních školách. Vybrala jsem učebnice, které se na druhém stupni základních škol používají nejčastěji: *Project English*, *Open Doors*, *Cambridge English for Schools*, *Angličtina pro základní školy* a *Angličtina pro základní školy Ready Steady Go!*

2. Stručná prezentace učebnic z hlediska poslechu

2.1 Angličtina pro základní školy

Soubor učebnic Angličtina pro základní školu vydalo SPN-pedagogické nakladatelství v letech 1997-2001 a jeho autorkami jsou PhDr. Eva Lacinová a Mgr. Šárka Kadlecová.

Tyto učebnice tvoří šestidílnou řadu původních českých učebnic angličtiny pro výuku od 4. do 9. ročníku základní školy. Učebnice jsou zpracovány podle učebních osnov vzdělávacího programu Základní škola.

Učebnice pro 6. – 9. třídu jsou rozděleny do deseti částí (Units). Učebnice pro 6. ročník obsahuje vždy v Nultých Parts cvičení na porozumění poslechu, kdy žáci před sebou nemají předtištěný text a musí se tedy spoléhat pouze na to, co slyší.

V dalších dílech této sady učebnic se všechna poslechová cvičení odvíjejí od úvodního článku. Text nahrávky mají žáci k dispozici v učebnici, a tak závisí na učiteli, zda nechá žáky poslouchat při otevřených nebo se zavřených učebnicích.

Následující oddíly každé Unit se vždy k úvodní nahrávce vrací ve cvičeních – tentokrát ji žáci pouze poslouchají a plní při tom různé úkoly.

Jak samy autorky uvádějí, úvodní nahrávky slouží jen jako prostředek pro Reading comprehension. V závěrečných částech poslechová cvičení zcela chybí.

2.2 Angličtina pro základní školy

Autorkami učebnic Angličtina pro základní školu, které vydalo SPN-pedagogické nakladatelství v letech 1997-2002, jsou Mgr. Marie Zahálková a Ing. Irena Balcarová.

Učebnice jsou určeny pro žáky od 4. do 9. tříd a jsou zpracovány podle osnov vzdělávacího programu Základní škola.

Každý díl učebnice Angličtina pro základní školu je podle počtu školních týdnů členěn do 30 Units a je koncipován pro stávající časovou dotaci tří vyučovacích hodin týdně.

Každá lekce je zahájena nezbytnou audioorální prezentací nové látky. Pozornost je zde zaměřena na úvodní nácvik porozumění mluvenému slovu a na vlastní osvojení zvukové podoby anglického jazyka. V kombinaci se zvukovou nahrávkou poslouchají a napodobují správnou výslovnost rodilých mluvčích a plní řadu úkolů.

Protože všechny texty určené k poslechu jsou k dispozici v učebnici, je na učiteli, aby rozhodl, zda mají žáci poslouchat s podporou textu či bez ní.

2.3 Cambridge English for Schools

Tato řada učebnic se skládá pěti dílů: jedné učebnici pro úplné začátečníky (Starter) a čtyř dalších dílů (Book 1 – Book 4). Učebnice byly vydány v letech 1996-1998 a jejich autory jsou Andrew Littlejohn a Diana Hicks.

Učebnice 2-4 se používají pro výuku na druhém stupni základní školy. Každý díl učebnice je určen pro 80-100 hodin jazyka na jeden školní rok, ale podle potřeby je látku možné zkrátit nebo rozšířit.

Učebnice také dává dostatečný prostor všem čtyřem řečovým dovednostem jazyka a vždy se je snaží skloubit dohromady co nejpřirozeněji.

V úvodních dílech se poslechu využívá spíše jako prostředku pro upevnění jazykových znalostí žáka než jako Listening comprehension. Poslech pro porozumění je začleněn později, kdy již žáci ovládají značnou slovní zásobu a jsou schopni porozumět textům v učebnici.

Každá učebnice je rozdělena na šest částí (Themes 1A-F), každý oddíl obsahuje řadu nejrůznějších poslechových cvičení. Zatímco poslechová cvičení v prvím dílu sloužila spíše jako prostředek k upevnění již známého jazyka, poslechová cvičení ve druhém až čtvrtém dílu jsou zaměřená na porozumění. Autoři učebnice se však vyhnuli tradičním poslechovým textům, za kterými ve většině ostatních učebnic následují otázky na porozumění. Naopak větší pozornost je věnována pre-listening activities, kdy žáci formulují své vlastní myšlenky a nápady, a po skončení poslechu je porovnávají s ostatními.

2.4 Open Doors

Třídílnou sadu učebnic Open Doors, jejímiž autory jsou Norman Whitney a Ann Ward, vydalo nakladatelství Oxford University Press v letech 1993-1995. Všechny učebnice kladou důraz na propojení všech řečových dovedností jazyka. Poslechová cvičení určená k porozumění jsou v učebnici zařazena pouze na konci každé lekce, jinak učebnice kladou velký důraz na procvičování výslovnosti a opakování vět.

2.5 Project English

Project English je třídílná sada učebnic anglického jazyka, jejichž autorem je Tom Hutchinson. Učebnice vydalo nakladatelství Oxford University Press v letech 1985-1987. I když vyšly nové díly Project English, rozhodla jsem se zkoumat staré učebnice Project English, neboť se i dnes používají na mnohých základních školách, neboť na nové učebnice nejsou finance.

Všechny tři díly obsahují nejrůznější typy poslechových cvičení. V úvodním dílu této sady učebnic se nalézají cvičení zaměřená na percepci (listening for perception exercises), ve kterých si mají žáci procvičit správnou výslovnost, intonaci a rytmus věty a dále se naučit rozlišovat mezi rozdílnými hláskami či skupinami hlásek. Cvičení na porozumění jsou zařazena až ve druhém a třetím díle. V závěrečném díle se nacházejí poslechová cvičení různého stopně obtížnosti. Jejich cílem je naučit

žáky porozumět jakémukoli textu, i když text zcela neodpovídá jejich jazykovým znalostem.

3.1 Analýza pro účely výkladu školy

V učebnicích anglického jazyka budu zkoumat pouze ta poslechová cvičení, která jsou určena k porozumění textu. Protože se v učebnicích vyskytuje velké množství poslechových cvičení, uvedu pro příklad pouze reprezentativní vzorek cvičení.

Z každé sady učebnic proto vždy vyberu jedno poslechové cvičení na všeobecné porozumění (listening for gist), jedno cvičení na získání specifické informace (listening for specific information) a jedno cvičení, které obsahuje oba zmíněné typy poslechu. Dále si budu všimnout, jaké typy poslechových cvičení jsou v těchto učebnicích použity a zda každé poslechové cvičení obsahuje pre-listening, while-listening a post-listening activities.

Pro lepší přehlednost budu učebnice řadit podle abecedy. Texty poslechových cvičení jsou uvedené v Přílohách.

3. Listening for gist exercises

3.1 Angličtina pro 6. ročník základní školy

(E.Lacinová, Š.Kadlecová)

Ani jeden díl této sady učebnic neobsahuje jedno cvičení na všeobecné porozumění poslouchaného textu.

3.2 Angličtina pro základní školy

(M.Zahálková, I.Balcarová)

Ve čtyřech dílech se nevyskytuje jediné cvičení na všeobecné porozumění.

3.3 Cambridge English for schools 2

Strana 59, cvičení 4

Pre-listening activities

Strana 59, cvičení 3: Three places to visit

Zadání

Here are three famous places in the United States. Where are they on the map in exercise 2?

Where can you:

- a. see some beautiful colours?
- b. find information about prehistoric life?
- c. see hot water that comes from the ground?

Which place would you like to visit?

Lekce 11 je věnována reáliím Spojených států. Žáci se nejprve ve cvičení 3 seznámí se třemi známými místy, která jsou hojně navštěvovaná turisty. Jsou to: Dinosaur National Monument, The Grand Canyon a Yellowstone National Park. Přečtou si článek, jehož text mohou poslouchat i na kazetě, a odpoví na otázky.

While-listening activities

Strana 59, cvičení 4 Where are they?

Zadání

Listen. A tourist guide is talking about the places in Exercise 3. Where are they?

Učitel vysvětlí žákům, že uslyší tři průvodce, kteří budou hovořit o místech zmíněných v předcházejícím cvičení. Úkolem žáků je poznat, o kterém místě průvodce mluví, a zapsat jméno místa do sešitu.

Post-listening activities

Strana 59, cvičení 5

Zadání

What natural places can you visit near where you live?

Imagine you are a guide. What can you tell the tourists? Say what they can see there and what they can do.

Act out your talk for the class.

You can also collect some pictures and write about them for tourists to read.

Po skončení poslechu žáci zkontrolují, zda místo určili dobře a na základě obou předchozích cvičení sami vytvoří podobný článek o nějakém zajímavém nebo významném místě, které se nachází nedaleko jejich bydliště. Článek se naučí nazpaměť a předvedou ho před svými spolužáky.

Myslím si, že nejen toto poslechové cvičení, ale celá lekce je pro žáky atraktivní. Je totiž věnována přírodním podmínkám Spojených států a z vlastní zkušenosti vím, že zeměpis je oblíbeným předmětem většiny žáků, a tudíž je potom hodina více zajímavá.

Cvičení 3 neobsahuje pouze zajímavé články, ale také nádherné fotografie všech tří zmíněných míst. Žáci si mohou přinést své vlastní obrázky nebo fotky těchto míst a spolu si o nich povídají. Mohou zde uplatnit nejen své znalosti z hodin zeměpisu, ale také informace, jež získali z televize nebo při čtení časopisů.

I když poslušné texty nejsou obtížné a odpovídají jazykové úrovni žáků, měl by učitel před samotným poslechem zopakovat některá slovíčka, která žáci v textu uslyší (např. degrees Celsius, skeleton, plant-eater, ...).

Nahrávka obsahuje tři části, v každé z nich se hovoří o jednom z míst zmíněných ve cvičení 3. Nahrávky jsou velice krátké (přibližně třicet vteřin jedna). Žáci zde mají možnost se seznámit s americkou angličtinou, kterou všichni tři průvodci mluví. Poznat, o které místo se jedná, mohou žáci buď na základě jednotlivých slov z textu nebo také pomoci zvuků, které jsou součástí nahrávky (např. v prvním poslechu o Yellowstone národním parku uslyší v závěru gejzír).

Je škoda, že toto cvičení neobsahuje žádné další aktivity na získání specifické informace. Protože je toto téma velice zajímavé, mohl by vymyslet další cvičení na detailnější poslech (např. procvičování číslovek a vyhledávání časových jednotek, vzdáleností ...).

Také po-poslechové aktivity tu chybí. Na závěr by si měli žáci shrnout, co nového se o těchto místech dozvěděli, měli by si napsat stručné poznámky nebo by si měli vybrat jedno místo a podle ukázky ho zkusit popsat. Teprve potom by měli napsat podobný článek (cca 10 vět) o nějaké zajímavé lokalitě v místě svého bydliště.

3.4 Open Doors 3

Strana 25, cvičení 2

Pre-listening activities

Strana 25, cvičení 1: History – The story of London

Zadání

Read paragraphs 1-4. Put the sentences in each paragraph into the correct order and complete the table.

Paragraph	1	2	3	4
Correct order	1 2 3 4	5 6 7 8	9 10 11 12	13 14 15
Sentence	b	h	j	

Toto poslechové cvičení je určeno pro žáky osmých ročníků, kteří již ovládají dostatečnou slovní zásobu a též znají některá fakta z historie Spojeného království a Londýna. Při tomto cvičení si žáci pouze netrénují poslech cizího textu a neprocvičují své jazykové dovednosti, ale mohou zde využít i znalosti z ostatních předmětů, především dějepisu a zeměpisu.

Před poslechem si žáci přečtou článek o Londýně ve cvičení 1 (strana 25). Článek je rozdělen na čtyři části a úkolem žáků je správně seřadit věty tak, aby na sebe logicky navazovaly. Výsledky pak zapíší do tabulky na téže straně a pak zkontrolují společně s učitelem. Má-li učitel málo času, je také možné žáky rozdělit, slabší žáci přečtou a seřadí první dva články, ti lepší druhé dvě části.

Učitel se ujistí, že žáci rozumějí všem slovíčkům a neznámá, např. *rule*, *development*, *mediaeval*, jim vysvětlí. Také zkontroluje, zda nemají žáci problémy s výslovností slov *Celtic*, *Romans* či *Anglo-Saxon*.

Před samotným poslechem učitel s žáky projde seznam událostí uvedených ve cvičení 2. Přeloží jim slova *invasion*, *execution* a *coronation* a může je ve stručnosti seznámit se všemi zmíněnými historickými událostmi nebo alespoň, jak jsem se již zmínila, vysvětlit jim pojmy "The Blitz" a The Live Aid charity concert.

While-listening activities

Strana 25, cvičení 2

Zadání

Listen. Which events are the four TV programmes about?

54 BC *The invasion of Julius Caesar*

1536 *The execution of Queen Anne Boleyn*

1666 *The Great Fire*

1943 *"The Blitz"*

1953 *The coronation of Queen Elizabeth II*

1985 *The Live Aid charity concert*

Žáci mají před sebou šest významných událostí, které se udály v Londýně. Jejich úkolem je pozorně poslouchat, neboť v textu uslyší jen čtyři z nich. Učitel může buď pustit všechny čtyři programy najednou a žáci se mohou pokusit sami dvě události vyškrtnout nebo může pásku zastavit po každém programu a nechat žáky hádat rovnou.

Post-listening activities

Strana 41, Optional activity – Open Doors, Teacher's Book

Zadání

Ask students, in groups, to suggest events in the history of their own capital city which would make an interesting magazine story or TV programme. Ask students to write an outline of what they would include in the story and why.

Zadání tohoto cvičení má pouze učitel v metodické příručce, závisí tedy na něm, zda pro své žáky cvičení vybere či nikoli. Podle mého názoru by byla škoda toto cvičení vynechat, protože většina žáků miluje příběhy a legendy a rádi si o nich vyprávějí.

Žáci navrhnou důležité nebo významné události, které se staly v jejich hlavním městě. Učitel zapíše na tabuli seznam všech navrhovaných událostí a zeptá se žáků, proč je která událost důležitá. Vyberou si některou z událostí a společně napíší osnovu článku.

Strana 41, Ending the lesson – Open Doors, Teacher's Book

Zadání

Ask students to suggest three events in the history of their own town that would make a good documentary.

Tentokrát žáci vyberou tři nejdůležitější historické události jejich města. Jednu z nich si mohou vybrat a buď o ní napíší článek nebo o ní alespoň vyhledají informace na Internetu nebo v knihách.

Ačkoli cvičení 1 na straně 25 se k poslechovému cvičení úplně nevztahuje, přesto jsem ho uvedla jako pre-listening activity, neboť nás seznamuje s místem, ve kterém se všechny události zmíněné ve cvičení 2 udály, s Londýnem. Žáci se v tomto cvičení nejen dozvědí historická fakta, ale zároveň musí poskládat věty tak, aby na sebe logicky navazovaly.

Poslech je rozdělen na čtyři části, jejichž délka trvání je téměř čtyři a půl minuty. Každý program trvá okolo jedné minuty. Žáci se prostřednictvím tohoto cvičení seznamují s reáliemi Londýna. Některé události si budou pamatovat z hodin

dějepis, ale některé ještě neprobírali, proto je s nimi bude muset vyučující seznámit. To se týká především pojmu "The Blitz", což znamená letecké útoky na Londýn za druhé světové války a také je asi potřeba vysvětlit, že The Live Aid Charity Concert byl mezinárodní koncert, ve kterém hráli skupiny v USA a ve Velké Británii na pomoc hladovějícím lidem v Africe.

Ve cvičení 2 si žáci přečtou seznam všech šesti historických událostí a učitel se ujistí, zda o nich žáci něco znají. Pokud ne, měl by jim alespoň stručně vysvětlit, čeho se ona událost týkala. Pozornost by také měla být věnována výslovnosti vlastních jmen, která žáci asi neumí vyslovit (např. Anne Boleyn, Julius Caesar).

Po každé ze čtyř ukázek učitel zastaví kazetu a zeptá se, která událost byla v ukázce popisována. Na základě svých zkušeností mohu říci, že žákům nedělalo žádné problémy poznat, o kterou událost se jednalo.

První ukázka popisuje událost, kterou žáci obvykle znají již z nižších ročníků, a to požár v Londýně v sedmnáctém století, o kterém se kdysi učili písničku "London's burning", která také v závěru nahrávky zazní.

Druhá ukázka popisuje korunovaci Alžběty II.. Myslím si, že před poslechem v tomto případě je nezbytné, aby učitel žákům něco o této události řekl, neboť v hodinách dějepisu se tato látka většinou neprobírá. Během poslechu mohou žákům pomoci nejen výrazy jako *procession from the palace, the ceremony, she was so beautiful*, ale také to, že o události vypráví starší manželský pár, který celý přímý přenos poslouchal v rádiu.

Třetí ukázka také nečiní žákům žádné potíže, neboť podle slovíček *Roman a Ancient History society* poznají, že se jedná o vpád Julia Caesara.

Poslední ukázka popisuje popravu královny Anny Boleynové. Zde také většině žáků nedělá problémy určit, o kterou událost jde, neboť osud Jindřicha VIII. a jeho šesti manželek patří mezi oblíbené učivo v dějepisu.

Všechny čtyři poslechové části nesou stopu autentičnosti (tzn. přirozený rytmus a intonace, neúplné věty, přerušování řeči, zvuky, ...)

I když v učebnicích pro žáky zcela chybí po-poslechová cvičení, učitelé by neměli obě cvičení z metodické příručky vynechat. Žáky toto téma zajímá a rádi si o historických událostech popovídají. Procvičí si tím nejen mluvení, ale i psaní.

Učitel zde může upravit zadání úkolu tak, jak potřebuje. Když zjistí, že žáci mnoho událostí hlavního města nebo jejich rodného města neznají, může jim zadat nejvýznamnější historické události celé země.

3.5 Project English 2

Strana 68, cvičení 3

Pre-listening activities

Strana 68, cvičení 2

Zadání

Hot Dog has arrested a lot of criminals in London. But the answers are in code. Can you find out where he arrested the criminals?

Example: yb gib neb = by Big Ben

ta het akbn fo ninegad, ni wongind setret, ni arlrfaaag quaresu, ta eth rowet fo donnol, no teh verri shamet, ni norft fo het shuseo fo aimnpraelt, ta kunhbcigma acelap, ni xrdoof trsete, no wetor gribed

Úkolem žáků je z přeházených písmenek složit správnou londýnskou památku. Žáci si zde zopakují nejen nejvýznamnější památky tohoto města a jejich správnou výslovnost, ale také se naučí, jaká předložka se ve spojitosti s určitou památkou používá a kde je potřeba dát člen určitý.

While-listening activities

Strana 68, cvičení 3

Zadání

Listen. Where were we?

Nahrávka obsahuje celkem sedm krátkých ukázek. Angličtí studenti, kteří píší časopis nazvaný *Hot Dog*, jsou na návštěvě Londýna a seznamují své čtenáře s jeho pamětihodnostmi. Učitel pustí kazetu a zastaví ji po každém příkladu. Žáci si zapíší do sešitů, na kterém místě v Londýně se nacházejí a podle čeho tak soudí.

Post-listening activities

Strana 68, cvičení 4

Zadání

Here are some more photographs of the same places from our trip

a. Guess: 1. Where is it?

2. Who is in the picture?

3. What are they doing?

b. Write captions for the new photographs. Use these expressions:

Here's _____ at/ in / in front of / on _____ .

He's / She's / They're _____ .

Podle obrázků žáci snadno uhodnou, o které památky se jedná. Potom popíší, kdo na obrázku je a co na něm dělá.

Toto je opět další příklad poslechového cvičení, které žákům představuje realie anglicky mluvících zemí. Tentokrát se jedná o památky v Londýně. Ze své zkušenosti mohu říci, že nejen toto poslechové cvičení, ale vůbec celá Unit 6, která byla věnována historii Londýna a jeho památkám, byly mezi žáky velice oblíbené. Jednak je v učebnici spousta fotografií a obrázků Londýna, ale mnozí žáci jej také sami navštívili a místa znají.

V přípravné fázi na vlastní poslech si žáci nejprve zopakují názvy památek a ještě navíc by si je mohli ukázat na obrázcích v úvodním článku. Součástí této etapy je též vysvětlení gramatických jevů – používání členu určitého s jednotlivými památkami a užívání správné předložky. Myslím si, že toto je taková nenásilná forma, jak žákům něco vysvětlit. Navíc co se týká členů, žáci na základě příkladů mohou sami vyslovit pravidlo, kdy se člen používá (např. *the Tower of London*, neboť spojení obsahuje předložku *of*).

Všechny ukázky jsou velmi krátké (2 – 3 věty). Myslím si, že pro žáky není těžké přijít na to, na kterém místě se autoři časopisu nacházejí. Uhodnout ono místo nebo památku mohou jak podle některých slovíček (např. *policeman* na 10 Downing Street nebo *guards* u Buckinghamského paláce), tak podle zvuků (např. vyzvánění Big Benu).

Žáci mohou také říci, na základě čeho se domnívají, že jde právě o tuto památku. Jak jsem již řekla, nedělá toto žákům žádné problémy a jsou hned napoprvé schopni téměř všichni místo poznat a říct, proč to tak je.

Další cvičení se také věnuje londýnským památkám. Žáci na pěti obrázcích opět určí, u jaké pamětihodnosti se studenti nalézají (zde si procvičí předložky a členy. Popisují přitom, co právě dělají (tak si procvičí Present Continuous).

6. Mohli by ještě porovnat, jaké památky slyšeli v poslechovém cvičení, které v tomto nejsou, nebo naopak, které zazněly při poslechu, ale nejsou na obrázcích.

4.1 Aspekty pro 6. ročník (A2) - 1. část

(K. Lacinová, Š. Zahálková)

Strana 57. cvičení T1 a T2

Pre-listening activities

Podle učebnice (Page 57) jsou učitelé povinni slyšet a porovnat si po cvičení. Žáci aktivně sledují poslech a při nevykondování pouze v přístupu učitelů ve cvičení T1 a učitelů ve cvičení T2.

While-listening activities

Strana 57. cvičení T2 a T3

Zadání

T1 Listen to the conversation.

T2 Answer

Why can't Mr. Robinson answer the phone?

Does Mark want to answer the phone? What does he think?

Who's calling?

What does he want?

Can Mark help him?

T3 Listen to the tape again. Complete the conversation. Act it out.

Mark: Hello, ...

Tom: Hi, ... this How

Mark: And you?

Tom: Sure. But I've got a problem.

Mark: Can I

Tom: Yes, I can.

Mark: Dad's got out. I'm sure.

Žáci pracují s učebnicí a odpovídají na otázky učitelů ve cvičení T2. Při druhém poslechu T3 učitelé výrazně ve cvičení T3 podle učitelů.

4. Listening for specific information exercises

4.1 Angličtina pro 6. ročník základní školy

(E.Lacinová, Š.Zahálková)

Strana 57, cvičení T1 a T2

Pre-listening activities

Počáteční lekce (Parts 0) této učebnice jsou zaměřeny na porozumění poslechu. Žádné aktivity před poslechem žáci nevykonávají, pouze si přečtou zadání ve cvičení T1 a otázky ve cvičení T2.

While-listening activities

Strana 57, cvičení T2 a T3

Zadání

T1 Listen to the conversation.

T2 Answer.

Why can't Mr Robinson answer the phone?

Does Mark want to answer the phone? What does he think?

Who's calling?

What does he want?

Can Mark help him?

T3 Listen to the text again. Complete the conversation. Act it out.

Mark: Hello, ...

Tom: Hi, ..., this How?

Mark: And you?

Tom: Fine. But I've got a problem.

Mark: Can I ?

Tom: Yes, I need

Mark: Dad's got one, I'm sure.

Žáci poslouchají nahrávku a odpovídají na otázky zadané ve cvičení T2. Při druhém poslechu doplňují chybějící výrazy ve cvičení T3 podle textu nahrávky.

Post-listening activities

Strana 57, cvičení T3

Zadání

Act it out.

Toto cvičení patří jak do předchozí, tak i do této etapy. Až žáci zkontrolují své odpovědi, zkusí žáci přehrát část dialogu (cvičení T3) před svými spolužáky.

Celá učebnice obsahuje málo poslechových cvičení – pouze jedno cvičení na porozumění poslechu každý měsíc, což je málo, zejména v nižších ročnících. Navíc žádné poslechové cvičení, jak je to ostatně vidět i na tomto příkladě, neobsahuje žádné pre-listening activities. Jak jsem již psala v teoretické části, v reálném životě také většinou dopředu nevíme, co budeme poslouchat, přesto si myslím, že ve výuce cizího jazyka hrají pre-listening activities důležitou roli. Žáci mají možnost se předem seznámit alespoň s názvem poslechu, stručným obsahem, popřípadě s neznámou slovní zásobou. S pomocí pre-listening activities určitě zvládnou poslech daleko lépe než bez nich. Samozřejmě vše záleží na jednotlivých poslechových cvičeních, na jejich náročnosti a také na jazykové úrovni žáků.

Poslech není nikterak náročný a žáci by zde neměli mít potíže ani se slovní zásobou, ani s gramatikou či výslovností a tempem řeči. Je tedy na vyučujícím, aby sám nějaké aktivity nebo úkoly před hodinou připravil. Protože se tato poslechová cvičení vždy týkají stejných osob, mohou si žáci připomenout, co o nich již znají z dřívějších hodin nebo mohou popisovat obrázek v učebnici a podle něj hádat, o čem poslech vlastně bude. Nicméně obrázky v učebnicích nejsou podle mého názoru pro žáky dost atraktivní. Jednak jich je málo a pak také na nich není mnoho k popisování. Určitě je třeba vylepšit grafickou podobu učebnic a přidat pre-listening activities.

Jak jsem zjistila, všechny po-poslechové aktivity v těchto učebnicích se věnují buď procvičování gramatických struktur, které v poslechu zazněly, nebo přehrání rozhovoru. V tomto případě se jedná o druhou variantu. Myslím si, že tohle je dobrá forma, jak si upevnit slovní zásobu, fráze nebo gramatické jevy, a to zvláště v nižších ročnících.

Není podstatné, aby žáci reprodukovali doslova to, co slyšeli. Podle nabízených možností v učebnici mohou rozhovor obměňovat, nebo si mohou vymyslet jiná slovíčka nebo celé fráze, mohou něco v textu vynechat atd.

Tento typ po-poslechové aktivity je u žáků velmi populární, neboť pro většinu z nich není těžké se naučit nazpaměť požadovanou část, navíc jsou velmi vynalézaví a dokážou vymyslet na základě poslechu svůj vlastní rozhovor, který se poslechovému cvičení vůbec nepodobá. Žáci zde uplatní nejen své jazykové schopnosti, ale také svůj herecký talent.

4.2 Angličtina pro 6. ročník základní školy

(M.Zahálková, I.Balcarová)

Strana 13, cvičení 8

Pre-listening activities

Strana 21, Metodické postupy – Angličtina pro 6. ročník základní školy, Teacher's Book

Zadání

Na tabuli nakreslete obláček pamětní mapy s heslem EARTH. Žáci k paprskům připsou slovní zásobu a tvoří věty.

Tato lekce (Unit 5) je zaměřena na naučení se slovní zásoby z oblasti zeměpisu – planety Země a její geografické a politické členění. Žáci v učebnicích žádnou pre-listening activity nemají zadanou, je tedy na vyučujícím, aby jim vysvětlil, co budou dělat.

While-listening activities

Strana 13, cvičení 8

Zadání

Listen and read.

Zadání

Stupeň porozumění ověřte otázkami k textu.

What is the smallest country in Europe?

Where is the highest European mountain?

What do we call the large pieces of land on the Earth?

Can you name the seven continents?

Which is the longest river in Europe?

Are the countries in the south cool or warm?

Všechna cvičení určená na porozumění poslechu jsou napsaná v učebnicích pro žáky. V metodické příručce jsou však u některých pokyny, ať při prvním poslechu nechají žáci zavřené své učebnice a spoléhají se pouze na to, co uslyší. Tak je tomu i v tomto případě.

Žáci si tedy ponechají učebnice zavřené a poslouchají nahrávku, během které sledují glóbus, na kterém učitel ukazuje zmiňované oblasti. Následně má podle návodu v metodické příručce klást žákům otázky, aby zjistil, zda žáci textu rozuměli.

Při druhém poslechu již mají žáci učebnice otevřené a sledují celý text v učebnici.

Post-listening activities

Strana 21, P8 – Angličtina pro 6. ročník základní školy, Teacher's Book

Zadání

Po opakovaném poslechu nacvičte čtení druhého miniprojektu. Děti pak zpaměti přednesou text jako pásmo.

Poslech v tomto případě sloužil jako základ pro nacvičení správného čtení. Žáci několikrát přečtou článek nahlas a pak ještě jen pro sebe. Potom je jejich úkolem se článek naučit nazpaměť a přednést ho před celou třídou.

Myslím, že děti zaujme téma této lekce. Na druhou stranu je ale třeba říci, že lekce doslova zaplaví žáky velkým množstvím nové slovní zásoby (světové strany, zeměpisná jména, přídavná jména, atd...) I mluvnice je náročná. Žáci se musí naučit

stupňování přídavných jmen pravidelných i nepravidelných, řadové číslovky a psaní členů v zeměpisných názvech.

Procvičování slovní zásoby jako pre-listening activity se mi líbí, ale myslím si, že téma "Earth" je příliš rozsáhlé. Učitel by měl upřesnit, ze které oblasti slovíčka přesně vybírat (např. slovíčka týkající se povrchu Země nebo slovní zásoba zeměpisných jmen), protože jinak budou žáci říkat slovíčka celé lekce, ne pouze ta, která se týkají tématu Země.

Další problém vidím v tom, že text poslechového cvičení je napsaný v učebnici. U všech předešlých cvičení pracují žáci s učebnicí, a tak se může stát, že se některý žák, který dříve než spolužáci vypracuje zadaný úkol, nudí a dopředu si článek přečte. Také si některý žák může dopředu přečíst článek doma, protože se bojí, že poslechu neporozumí, a pak se nemusí při hodině během poslechového cvičení tolik snažit. A nakonec musí sám učitel dohlédnout na to, aby nikdo z žáků neměl otevřenou učebnici, což je ovšem někdy těžké uhlídat.

Pak si nejsem jistá, zda glóbus je zde tím nejlepším řešením. V textu totiž zazní jména všech světadílů a názvy různých oblastí světa, a je tedy dost obtížné tak rychle otáčet glóbem a ukazovat všechna ta místa, když v nahrávce zazní, zvláště, když jsou hned za sebou. Lepší by byla mapa, ale i to vyžaduje, aby si vyučující dopředu všechny oblasti vyhledal, a mohl je žákům ukázat. Nebo by možná bylo lepší, kdyby před poslechem vypsall všechna zeměpisná jména, jež v textu jsou, na tabuli a ukázal je žákům při poslechu. Žáci by si mohli přinést své zeměpisné mapy a mohli by si na nich také ukazovat.

Co se týká otázek, nejsem si jistá, zda se žáci během prvního poslechu soustředili na jiné věci než na sledování glóbu. Proto by bylo vhodné pustit žákům poslech ještě jednou a napsat otázky na tabuli, aby žáci věděli, čeho si mají v textu všimnout. Možná by tyto otázky měly být spíše v etapě předcházející vlastnímu poslechu, protože otázky nejsou těžké a většina žáků na ně zná odpověď i bez poslechu článku (např. *What is the smallest country in Europe?*). Navíc některé otázky nejsou správné. Například otázka *Can you name the seven continents?* je nesmysl, protože na světě existuje jen šest světadílů (Severní a Jižní Amerika se považují za jeden kontinent). Otázka *Which is the longest river in Europe?* sice nesmysl není, ale podle poslouchaného textu na ni nejde odpovědět, neboť v nahrávce jsou zmíněny čtyři nejdelší řeky - Dunaj, Rýn, Labe a Volha.

Debby Honecker

Poslechové cvičení slouží k nácviku čtení. Závisí na učiteli, kolikrát budou žáci článek číst nahlas a zda si ho žáci přečtou také jen pro sebe. Na závěr se článek naučí nazpaměť a přednesou ho před tabulí. Myslím si, že článek je na zapamatování pro žáky šestého ročníku dost těžký. Vyučující by ho měl buď zkrátit nebo ho upravit společně s žáky tak, aby byl lépe zapamatovatelný. Bylo by lepší nechat žáky naučit se článek za domácí úkol, protože jim to bude trvat poměrně dlouhou dobu. Nebo se žáci rozdělí do několika skupin a každá se naučí jen určitou část a pak učitel vybere jednoho zástupce z každé skupiny a ten svou část přednese.

4.3 Cambridge English for schools 3

Strana 83, cvičení 3: Slavery, a crime against humanity

Pre-listening activity

Strana 83, cvičení 3.1: The life of a slave

Zadání

Read about slavery in the United States.

Slavery existed in the United States for hundredth of years, until 1865. Slaves had no rights at all – they were the property of their owners. They lived in very bad conditions, received minimal amounts of food and were treated very badly. Many slaves tried to escape, but, if they were caught, they were punished very hard.

Look at the pictures. How would you feel if you were a slave? What would you do?

Žáci si nejprve přečtou článek ve cvičení 3.1 o otroctví ve Spojených státech. Na jeho základě a podle svých znalostí (z hodin dějepisu nebo z filmů) vedou žáci s učitelem diskusi na téma otroctví. Potom si přečtou otázky zadané ve cvičení 3.1 a podle obrázků na ně odpoví.

While-listening activity

Strana 83, cvičení 3.2: A long journey

Zadání

Many black Americans are now trying to find where their ancestors came from.

Listen.

Janis Harvey is talking about her family history. What happened on these dates?
Work with a partner. One of you choose list A, the other list B. Note down your answers.

List A: 1985 1845 1865

List B: 1870 1834 1996

Listen again. Check your partner notes.

Žáci mají při poslechu v textu vyhledat informace o tom, co se ve kterém roce stalo. Učitel může buď žáky rozdělit do dvou skupin, z nichž každá má za úkol vyhledat údaje pouze k datům v části A nebo B, nebo nechá žáky, aby vyhledávali všechny informace.

Poté učitel žákům poslech zopakuje, aby si zkontrolovali své odpovědi. Pokud učitel třídu rozdělí do dvou skupin, mohou si při druhém poslechu dvojice vyměnit své poznámky a navzájem si je zkontrolovat.

Post-listening activity

Strana 83, cvičení 4: Decide ... Across cultures

Zadání

Choose a or b.

a. The population of your country

Find out about different groups of people in your country. Where did they come from? Where do they live? What language do they speak? Can you make pie charts to show your information?

b. Your country and the United States

Have many people from your country gone to live to the United States? Where did they go? What did they do there? Ask your friend, family and teachers. Write about what you discover.

Žáci zde mají možnost volby. Když si vyberou úkol *a*, budou popisovat obyvatelstvo v České republice, pokud si zvolí úkol *b*, tak budou zjišťovat, kolik Čechů odešlo do Spojených států a kde se usídlili.

Toto cvičení je velice náročné na přípravu a vyhledávání různých materiálů a informací, také autoři radí ho buď zadat jako domácí úkol nebo ho nechat na další hodiny. Přesto si žáci mohou po skončení poslechu alespoň napsat osnovu nebo stručné body, o čem budou psát.

Tato lekce je opět věnována reáliím Spojených států – tentokrát jejich obyvatelstvu. Žáci se v této kapitole seznámí s termínem *melting pot* a zjistí, že v USA žijí lidé různých ras, kultur a náboženství.

V tomto poslechovém cvičení se seznámí s černošským obyvatelstvem USA a jejich těžkým životem v otroctví. Pre-listening activities seznámí žáky ve stručnosti s životem a postavením černých otroků na americkém Jihu před rokem 1865. Tyto aktivity nemají za cíl jen připravit žáky na poslechové cvičení, ale mají je přinutit zamyslet se nad smyslem otroctví a vztahy mezi jednotlivými rasami a lidmi vůbec. Mohou také zavzpomínat, zda i v našich dějinách existovali otroci, v čem se černým otrokům podobali a v čem se naopak lišili. Učitel by se jich také mohl zeptat, zda si myslí, že otroctví již bylo zcela vymýceno nebo zda ještě v některých částech světa přetrvává.

Ještě než učitel pustí nahrávku, měl by podle mého názoru se žáky zopakovat čtení anglických letopočtů a dat. Také by měl na tabuli napsat dvě země, které v nahrávce zazní, a to *the Gambia* a *Ghana*, neboť některým žákům by tyto názvy mohli činit potíže. (V části *b* je totiž žáci potřebují do odpovědi).

Samotné poslechové cvičení se mi líbí, žáci v něm vyhledávají specifické informace týkající se významných událostí v životě rodiny Janis Harveyové.

Také závěrečná etapa poslechových aktivit je dobře vybraná. V obou případech se vlastně jedná o projekty, které jsou u žáků velmi populární. Žáci mohou tyto projekty připravovat sami nebo ve skupinách. Protože tato cvičení budou vyžadovat náročnější přípravu, žáci po skončení poslechu asi budou umět odpovědět jen na některé otázky, a to ještě velmi nepřesně. Mají-li žáci možnost, mohou při těchto aktivitách využít počítačovou učebnu a Internet a vyhledat tam vše potřebné.

Většina žáků bude asi překvapena, kolik nových informací se dozvedí. Ve druhém cvičení se mohou zeptat i svých rodičů, zda někdo z jejich předků nebo příbuzných neodešel do Spojených států. Myslím, že obě témata jsou zajímavá a v tomto případě si nedovedu tipnout, které cvičení si zvolí víc žáků.

4.4 Open Doors 3

Strana 57, cvičení 5

Pre-listening activities

Strana 57, cvičení 4

Zadání

Look at these questions and then find the answers in the following text.

1. *What did the Europeans want?*
2. *What did the Native Americans want?*
3. *What did both sides want?*
4. *What happened to the buffalo?*
5. *What happened at the Battle of Little Big Horn?*
6. *What happened in 1890?*

I když v učebnici není toto cvičení označeno jako pre-listening activity, vztahuje se tematicky k poslechu, a proto jsem ho do této etapy zařadila. Žáci si spolu s učitelem přečtou otázky a pak následující článek. Polde textu odpoví na otázky.

Z předcházejících hodin si zopakují, co všechno se již dozvěděli o původním obyvatelstvu Ameriky.

While-listening activities

Strana 57, cvičení 5

Zadání

Listen to a Native American girl. Choose the correct answers.

1. *The girl's name is* a) Ellen Rainwater b) Ellen Riverwater
2. *She was born in:* a) Chicago b) San Francisco
3. *She now lives in* a) Los Angeles b) Dallas
4. *Her ancestors were members of* a) the Sioux tribe b) the Cheyenne tribe
5. *Her parents come from* a) Arizona b) New Mexico
6. *Most of her family live* a) in large cities b) in Native American reservations
7. *When she finishes her education, she wants to be* a) a teacher b) a nurse
8. *Her ambition is* a) travel and see the world b) teach the world about Native Americans

Předtím, než budou poslouchat, si žáci přečtou otázky a pokud něčemu neruzumí, zeptají se učitele. Toto je příklad cvičení na vybírání správné odpovědi z nabízených možností, v tomto případě ze dvou variant. Po skončení poslechu si žáci zkontrolují, zda zaškrtnli správnou odpověď.

Post-listening activities

Strana 57, cvičení 6

Zadání

Work with a partner. One of you is an interviewer. The other is a Native American. Ask and answer questions like those in exercise 5. (*What's your name?, Where were you born?*).

Žáci se pokusí na základě poslechu a vět ve cvičení 5 vytvořit podobný rozhovor. Žáci pracují ve dvojicích, jeden z nich je reportér a druhý je Američan indiánského původu. Rozhovor napíší do sešitu a pak se ho mohou naučit nazpaměť a předvést ho před svými spolužáky.

Strana 74, Optional Activity – Open Doors 3, Teacher's Book

Zadání

Students talk about their interview in reported speech: *She said that her name was ... and she lived in ..., etc.*

Toto cvičení je dobrovolné, učitel se podle potřeby rozhodne, zda ho do hodiny zařadí nebo ne (např. mu zbyde čas na konci hodiny nebo zjistí, že žáci by si potřebovali procvičit převádění přímé řeči do nepřímé)

Před samotným poslechem by si měli žáci připomenout, co znají o Indiánech, a to nejen z hodin anglického jazyka, ale i z filmů nebo knížek. Úvodní článek je poměrně obtížný, žáci nebudou znát řadu slovíček (např. *unavoidable, overwhelmed, slaughtered*). V této etapě by také mohli popsat obrázky na stranách 56 a 57.

Ačkoli poslechové cvičení není samo o sobě obtížné (slovní zásoba i mluvnice odpovídají znalostem žáka devátého ročníku), přesto by se zde mohli vyskytnout problémy týkající se výslovnosti některých jmen. Jedná se především o názvy indiánských kmenů Siouxů a Čejenů. Proto by měl učitel oba názvy napsat na tabuli a doplnit je příslušnou výslovností.

Dále si myslím, že by učitel měl zopakovat svým žákům také správnou výslovnost amerických měst a států, které v nahrávce zazní (Los Angeles, Dallas, Chicago a San Francisco, Arizona, New Mexico). Pro lepší představivost by si žáci měli všechna místa vyhledat na mapě. Učitel by měl žákům připomenout, že výraz *Indians* je urážlivý a pomalu z jazyka Američanů mizí a že místo něj se nyní američtí Indiáni označují jako *Native Americans*.

Vyhledávání správné odpovědi z nabízených možností patří mezi nejoblíbenější poslechové aktivity žáků. V tomto případě mají na výběr ze dvou možností, což se zdá být daleko snadnější než vybírat třeba ze čtyř variant. V nahrávce však zazní obě z nabízených možností a žáci se musí úplně soustředit na dívčiny odpovědi, aby zaškrtnuli správnou odpověď.

Jak jsem již uvedla, vybírání správné odpovědi z několika možností mají žáci velmi rádi a dobře a rychle se takové cvičení kontroluje. Na druhé straně tento typ poslechového cvičení může vést k tomu, že některý žák vůbec nahrávku neposlouchá nebo jí vůbec nerozumí, a přesto má zaškrtnuté všechny odpovědi správně. A zde mají takoví žáci padesátiprocentní šanci se „strefit“ do správné odpovědi. Naštěstí se většina žáků snaží soostředěně poslouchat a odpovědi zaškrtnávat na základě poslechu.

Asi bych žákům pustila nahrávku ještě jednou, protože v textu se objevily obě z nabízených možností, tak aby si žáci sami ještě měli možnost zkontrolovat správnost svých odpovědí.

V poslední etapě poslechu si žáci ve dvojicích vymyslí podle cvičení 5 podobný rozhovor. Jeden z nich je reportér, druhý americký Indián. Toto je dobré cvičení na procvičování tvoření otázek v různých časových rovinách (Present Simple, Past Simple) a zároveň se žáci procvičí v mluvení. Jejich úkolem je vymyslet si nějaké typické indiánské jméno a příjmení, zvolit si bydliště, kmen. Protože žáci nebudou znát výslovnost indiánských kmenů v angličtině (a učitel možná také ne), měl by dopředu napsat na tabuli seznam pěti nejznámějších kmenů, aby si žáci vybrali jeden z nich.

I na převádění řeči přímé do řeči nepřímé je toto cvičení vhodné. Žáci buď mohou převést z přímé řeči do nepřímé řeči svůj vlastní rozhovor nebo mohou použít informace, které se dozvěděli přímo z poslechového cvičení. Nebo jim učitel může zadat jedno cvičení jako domácí úkol.

4.5 Project English 3

Strana 68, cvičení 7: "Desert Island"

Pre-listening activities

Strana 68, cvičení 6

Zadání

Look at these medicines. What are they for?

Make a dialogue that you might have in a chemist shop.

Example

A: Good morning. Can I help you?

B: Have you got anything for sunburn?

A: Yes. Here you are. Caladryl. That's £1.59, please.

V tomto cvičení si žáci procvičí některé vazby v angličtině (např. *Have you got anything for ...?* Nebo *That's £..., please.*). Zároveň si zopakují názvy nemocí, na které mohou narazit na dovolené.

Toto cvičení se však k poslechu vztahuje pouze z malé části (ve vlastním poslechu by si dotazovaná osoba vzala kromě dalších věcí také jeden z léků – repelent proti hmyzu).

While-listening activities

Strana 68, cvičení 7

Zadání

Here is part of a radio programme called "Desert Island". A famous person is talking about what he would take to a desert island. Listen and complete the chart.

Žáci si do sešitu nejprve překreslí tabulku ze strany 68 a doplní do ní všechny známé údaje. Potom jim učitel vysvětlí, co budou během poslechu sledovat. Podle pokynů metodické příručky mají žáci nejprve zapsat jméno člověka, který je hostem programu. Zároveň zaznamenávají všechny otázky, které moderátor pořadu svému hostu klade.

Teprve při druhém poslechu žáci píšou odpovědi hosta pořadu do kolonek *What?* a *Why?*. Učitel překreslí tabulku na tabuli a žáci ji vyplní a vzájemně si porovnají své odpovědi. Při třetím poslechu žáci kontrolují, zda jejich odpovědi byly správné.

Post-listening activities

Strana 68: Your life

Zadání

1. *What do people in your class think about life on a tropical island? What would they miss most? What would they take with them? Why?*
2. *Make your own "Desert Island" programme.*

<i>Question</i>	<i>What?</i>	<i>Why?</i>
<i>What book would you take?</i>	<i>Robinson Crusoe</i>	<i>Helpful; learn how to cook and fish</i>

Žáci mezi sebou provedou výzkum, jak by se jim líbilo na pustém ostrově, kdo by si vzal s sebou jakou věc, co by jim nejvíce chybělo nebo naopak co by jim vůbec nechybělo.

Pak si vytvoří podobný rozhlasový program, jako ten, který slyšeli v nahrávce. Pracovat mohou buď sami nebo ve dvojicích.

Cvičení 6 není v pravém slova smyslu pre-listening activity, přesto se alespoň částečně k poslechu váže. Je škoda, že tohle poslechové cvičení neobsahuje další pre-listening activities. Žáci by mohli například hádat, která slavná osobnost bude hostem pořadu a jak se jmenuje. Dále by si mohli tipnout, jaké věci by si s sebou na

pustý ostrov vzal a proč. Popřípadě by žáci mohli sepsat svůj vlastní seznam věcí, bez kterých by se na takovém ostrově neobešli.

Domnívám se, že žáci vyplní všechny kolonky bez problémů. Snad jen slovo *luxury* by mohlo činit žákům potíže, tak ho může učitel před poslechem napsat na tabuli a přeložit. Až si budou kontrolovat správné odpovědi, žáci budou určitě rozumět tomu, že z desek by si nejraději vzal desku Beatles. Nicméně si myslím, že málokterý žák dnes zná jejich slavnou desku *Sergeant Pepper's Lonely Hearts Club Band*, a proto by měl učitel napsat celý její název na tabuli. Pokud zná tuto desku, může k ní něco žákům říci.

Po-poslechové cvičení nemá ani číslo, jedná se totiž o volitelnou aktivitu. Zde si myslím, že by všichni žáci měli toto cvičení vypracovat. Žáci mezi sebou navzájem provedou průzkum, co by dělali na neobydleném ostrově, co bz jim chybělo, co by naopak nepostrádali atd. Žáci si mohou vybrat třeba jen několik svých spolužáků, aby jim tato aktivita nezabrala příliš mnoho času. Pak společně mohou tento průzkum vyhodnotit.

Co se týče druhého úkolu, asi by bylo lepší, kdyby žáci pracovali ve dvojicích a vymysleli si svůj program. Otázky mohou buď nechat stejné nebo vypracovat jiné a zároveň mohou zvolit jiné předměty. Pokud je rozhovor kratší, mohou ho žáci předvést před ostatními.

5. Listening for both gist and specific information exercise

5.1 Angličtina pro 6. ročník základní školy

(E.Lacinová, Š.Kadlecová)

Strana 25, cvičení T1 a T2

Pre-listening activities

Toto poslechové cvičení trvá třicet pět vteřin. V učebnici pro žáky ani v metodické příručce pro učitele se žádná z pre-listening activities nenachází. Před poslechem textu si žáci mají jen přečíst zadání cvičení T1 a věty v T2. Pokud učitel chce, aby jeho žáci byli před poslechem motivováni, musí si vymyslet své vlastní aktivity. Může se například zeptat, kdo jsou oba aktéři rozhovoru, co o nich již vědí z minulých hodin, nebo mohou žáci popisovat obrázky a podle nich se snažit přijít na to, co bude Emma dělat.

While-listening activities

Strana 25, cvičení T1, T2

Zadání

T1 Listen to Emma and Mr Robinson

T2 What is Emma going to do? Are these sentences right or wrong?

A *She's going out.*

B *She's going to read a magazine.*

C *She's going to play chess with Mark.*

D *She's going to play chess with her dad.*

Žáci poslouchají nahrávku a během ní věty ve cvičení T2 buď potvrdí nebo popřou (např. *That's wrong, she isn't going to read a magazine. That's right, she's going to play chess with her dad.*)

Strana 25, cvičení T3

Zadání

Answer.

What's the weather like?

Does Emma like magazines?

What does she think about them?

Can Emma play a game with Mark? Why (not)?

Is Emma interested in chess? Why (not)?

Učitel pustí žákům poslechové cvičení ještě jednou. Nyní je jejich úkolem vyhledat v textu odpovědi na uvedené otázky.

Strana 25, cvičení T4

Zadání

Listen again. Complete. Act it out.

Emma: *Oh, look, it's*

Mr Robinson: *You're right, ...*

Emma: *I can't go out! What shall I do?*

Mr Robinson: *Why don't you ?*

Emma: *..... boring!*

Při tomto třetím poslechu žáci pouze doplňují do textu slova podle znění nahrávky. Učitel je seznámí s dosud neznámou vazbou *Why don't you ...?* a přeloží si ji do češtiny.

Post-listening activities

Strana 22, T4 – Angličtina pro 6. ročník základní školy, Metodická příručka

Zadání

T4 Rozhovor oběhujeme, tzn. doplňujeme postupně výrazy uvedené na barevném podtisku (*Why don't you play computer games? Computer games are boring!*).

Nakonec se děti rozhovor naučí z paměti a ve dvojicích jej předvedou.

V této etapě žáci pracují s rozhovorem ve cvičení T4. Tentokrát ho ale pozmění: do věty *Why don't you ...?* budou dosazovat výrazy vpravo (*play computer games, read a magazine, watch TV, play cards, listen to CD s*).

Nakonec se žáci rozhovor naučí z paměti a ve dvojicích ho předvedou. Autorky neuvádějí, zda mají přehrát původní rozhovor nebo ten obměněný, proto závisí na učiteli, který vybere.

Každá lekce v učebnicích pro šestý ročník je zahájena cvičením na listening comprehension. Žáci před sebou nemají napsaný text poslechu a musí se tedy vyloženě spoléhat na to, co slyší.

Podle mého názoru toto poslechové cvičení odpovídá jazykovým znalostem žáků sedmého ročníku. Při prvním poslechu se jen vyberou správnou variantu z nabízených možností. Aby se žáci procvičili ve čtení, mohou přečíst všechny věty a odpovědět, zda jsou pravdivé či nikoli.

Při druhém poslechu si všímají v textu detailů a snaží se v něm vyhledat správné údaje a odpovědi na otázky zadané ve cvičení T3. Myslím, že ani toto žákům nebude činit žádné potíže. Přesto se domnívám, že by v učebnicích měly autorky věnovat větší pozornost zadání jednotlivých cvičení. Například v tomto cvičení (T3) je pouze rozkaz *Answer*. V metodické příručce je však napsáno, že učitel má poslech pro žáky ještě jednou zopakovat, aby mohli v textu vyhledat odpovědi na otázky ve cvičení T3. Když si žáci sami dopředu přečtou zadání ve své učebnici (*Answer.*), mohou zpanikařit, že už znovu poslouchat nebudou a nebudou tak schopni odpovědět na všechny otázky, protože během prvního poslechu se snažili zvolit správnou variantu ve cvičení T2.

Dále si myslím, že zadání ve cvičení T1 (a to se týká všech cvičení T1 v úvodu všech lekcí) by se mohlo spojit v jedno s cvičením T2. Žáci by mohli nabýt mylného dojmu, že budou poslouchat „jen tak“, bez jakýchkoli aktivit. To by mohlo vést k tomu, že by někteří žáci vůbec neposlouchali nebo naopak by poslouchat chtěli, ale nevěděli by, na co se zaměřit, a byli by zmatení.

Při dalším poslechu pouze doplňují do textu chybějící slova, což v podstatě není těžký úkol a většina žáků ho zvládne bez nejmenších problémů. Myslím si, že by žáci do textu doplnili chybějící slovíčka sami i bez znovu poslouchaného textu, jednak si krátký text pamatují, a dále mohou slovíčko do textu dosadit podle kontextu. Možná by se žáci měli pokusit nejprve sami slovíčka vyhledat a potom si správnost ověřit následným poslechem.

Cvičení T3 obsahuje post-listening activity. Žáci si ve dvojicích připraví rozhovor, který pak předvedou před svými spolužáky.

5.2 Angličtina pro základní školy

(M.Zahálková, I.Balcarová)

Tyto učebnice nepracují s poslechem tak, že by při prvním poslechu hledali žáci hlavní myšlenku textu a během druhého by zjišťovali jen potřebné informace. Poslechová cvičení jsou zde zaměřena výhradně na vybírání specifické informace a detailů v textu.

5.3 Cambridge English for Schools 2

Strana 47, cvičení 7: The oldest things on Earth...

Pre-listening activities

Strana 47, cvičení 7.1: What do you think?

Zadání

What do you think are the oldest living things on Earth?

On the cassette you can hear Ann Briggs.

She says the following words. What do you think she tells us?

*4, 000 years old before people lived in towns very slowly 14 metres
a rainforest in Australia 159 million years old dinosaurs lived*

Žáci mají říci, které věci jsou podle jejich názoru na planetě Zemi nejstarší (pomoci jim může obrázek borovic v Kalifornii na straně 47). Potom si přečtou všechny údaje a zkusí si tipnout, o čem bude Anne Briggsová vyprávět.

While-listening activities

Strana 47, cvičení 7.2 a 7.3

Zadání

7.2 The living planet

“The Living Planet” is a radio programme. Jack Fenton is talking to Anne Briggs about the oldest living things on Earth. Listen.

Are your answers to Exercise 7.1 correct?

7.3 Listen again

Listen to the programme again once or twice.

What does Anne Briggs say about the following?

1994 the continents dinosaurs the climate plants and animals

Při prvním poslechu se žáci snaží pouze získat hlavní myšlenku nahrávky, a teprve při druhém poslechu mají v textu vyhledat podrobnější informace. Poslech trvá přibližně jednu minutu a čtyřicet vteřin a je uskutečněn formou rozhovoru mezi redaktorem Jackem Fentonem a botaničkou Annou Briggsovou. Ta hovoří o nejstarších živých věcech na Zemi – stromech. Zmiňuje se o nejstarších stromech – o borovicích v Bristlecone v Kalifornii, jejichž obrázek mohou žáci vidět ve svých učebnicích, a o stromech, které byly objeveny v Austrálii.

Během prvního poslechu žáci mají určit nejstarší živé věci na světě. Zároveň sledují, zda předpovídali správně. Při následujícím poslechu zapisují přesné informace k pojmům ve cvičení 7.3. S pomocí učitele si ověří, zda odpověděli správně či nikoli.

Post-listening activities

Strana 47, cvičení 8: Decide ...

Zadání

Choose an exercise. You can work by yourself, with a partner or in a small group.

Exercise 8.1 practises writing.

Exercise 8.2 practises vocabulary.

Exercise 8.3 ... Do it yourself!

8.1 A fantastic discovery

Imagine that you work for a newspaper in Australia. Write a news story about the Wollemi Pines.

How did they discover them?

Where did they discover them?

What do they look like?

How tall are they?

What colour are they?

Draw a picture of the trees and write a short news story.

Málokteré poslechové cvičení v této sadě učebnic obsahuje post-listening activities. Cvičení 8 obsahuje tři cvičení, z nichž pouze první se vztahuje k předešlému poslechu. Zbýlá dvě se věnují slovní zásobě ve formě křížovky, respektive žáci si po dohodě s učitelem ve cvičení *Do it yourself!* zvolí takovou aktivitu, která by jim nejlépe vyhovovala (např. se vrátí ke čtení článku nebo si zopakují gramatiku nebo vymyslí svůj vlastní projekt týkající se tématu).

Co se týče etapy předcházející vlastnímu poslechu, domnívám se, že by žáci ještě mohli hádat, v jakých světadílech či státech se tyto věci vyskytují. Dále by bylo vhodné ukázat si na mapě všechny oblasti, o kterých se v nahrávce mluví nebo o kterých se o nich zmínili žáci.

I když autoři učebnice uvádějí, že první poslech je určen k získání všeobecné informace, přesto je již úkolem žáků zkontrolovat, zda jejich domněnky týkající se slov a frází uvedených ve cvičení 7.1 byly správné. Toto by mělo přijít až při druhém poslechu, kdy se žáci soustředí na detail. Je tedy na učiteli, aby zvážil, co mají žáci během kterého poslechu dělat, na co se mají zaměřit. Samozřejmě záleží na jazykové úrovni třídy, ve které učitel pracuje. Jestliže nemají žáci s poslechem velké problémy, je možné jim již první poslech ztížit.

Ke druhému poslechu nemám žádné výhrady. Poslouchaný text není nijak náročný a není v něm těžké najít požadované informace.

Slovní zásoba v textu odpovídá znalostem žáků, takže učitel nemusí žáky upozorňovat na cizí slovíčka. Možná by se zde mohl vyskytnout problém týkající se neznalostí žáků co se týče zeměpisu. Proto by bylo dobré, kdyby si žáci ukázali na mapě všechna místa, o kterých se bude v textu hovořit, tzn. Spojené státy (Kalifornii) a Austrálii. Učitel by měl napsat názvy těchto oblastí na tabuli a zároveň připsat správnou výslovnost obou jmen.

Toto cvičení nemá přesně stanovené post-listening activities. Po skončení poslechu se každý žák libovolně rozhodne, co si bude dále procvičovat. Ze třech nabízených možností ve cvičení 8 se k tomuto poslechu vlastně vztahuje pouze cvičení 8.1. Žáci mají za úkol napsat na základě poslechu a otázek uvedených v učebnici novinový článek o borovicích ve Wollemi. Podle mého názoru si ale většina žáků vybere cvičení 8.2, které je lehčí a kratší, neboť žáci si v něm formou křížovky procvičí slovní zásobu týkající se tématu Příroda.

5.4 Open Doors

V této sadě učebnic se nevyskytovalo ani jedno cvičení, které by se věnovalo jak všeobecnému porozumění, tak poslechu pro získání specifické informace.

5.5 Project English 3

Strana 64, cvičení 5

Pre-listening activities

Strana 64, cvičení 4

Zadání

If you were Roger Dunn, what would you do? Would you go and see Mr O'Brien?
What questions would you ask him?

Délka trvání tohoto poslechu je přibližně jeden a půl minuty a vystupují v něm tři mluvčí. Před poslechem není nutné poukázat na nová slovíčka, neboť v poslouchaném textu se žádná žákům neznámá slovíčka ani gramatické struktury nevyskytují. Také téma textu je pro žáky zajímavé a obsah textu je zcela jasný.

Cvičení navazuje na úvodní článek lekce, ve kterém si jedna dívka formou dopisu stěžuje na nesolidní jednání majitele jedné modelingové agentury.

Ve cvičení 4 se žáci mají zamyslet nad tím, jak by oni sami jednali, kdyby byli na místě Rogera Dunna, a jak by problém řešili. Mohou také zkusit hádat, co moderátor učiní (If you were Roger Dunn, what would you do?, Would you go and see Mr O'Brien?, Will Roger Dunn go to see Mr O'Brien?).

While-listening activities

Strana 64, cvičení 5

Zadání

5. Roger Dunn decided to go to the agency.

a. Listen to what happened.

b. Listen again and note down what questions Roger Dunn asked.

Během prvního poslechu si dělají poznámky, co se během rozhovoru mezi Rogerem Dunnem a majitelem agentury, panem O'Brienem, děje. Žáci se nemusí soustředit pouze na slova, ale pomoci jim může také tón hlasu pana O'Briena, vzájemné skákání si do řeči či závěrečný boj. Žáci pak říkají, co se stalo, a učitel zapisuje jejich myšlenky na tabuli.

Během druhého poslechu žáci zapisují všechny otázky, které moderátor majiteli modelingové agentury kladl.

Post-listening activities

Strana 64, Cvičení 5 c

Zadání

Role-play the interview between Roger Dunn and Mr O'Brien.

Po skončení poslechu žáci učiteli nadiktují jednotlivé otázky, které v textu slyšeli. Na závěr si utvoří dvojice a snaží se přehrát rozhovor mezi Rogerem Dunnem a majitelem agentury. Buď nechají rozhovor v takové podobě, v jaké je, nebo ho mohou pozměnit. Je také možné, aby sami vytvořili zcela nový rozhovor, jak by oni jednali, kdyby byli moderátory a měli jít navštívit pana O'Briena.

Strana 64, cvičení 6

The producer decided to do a report about the Top Girls model agency in the 'Troubleshooter' programme. He has allowed Roger Dunn 5 minutes for the report. Use all the information you have from Carol's letter and Roger Dunn's interview to make the 5-minute report.

Dalším úkolem je sepsat zprávu o této agentuře, a to jednak na základě tohoto poslechu a pak také použít informace z úvodního článku. Žáci by měli dodržet časový limit pět minut a v jejich zprávě by se měly vyskytnout veškeré nezbytné informace. Svou zprávu by měli představit tak, aby to vypadalo, jako že je součástí rozhlasového programu.

Téma tohoto poslechového cvičení je určitě pro žáky zajímavé, neboť se mohou sami potkat s podobnými pořady v televizi nebo v rádiu. Během prvního poslechu se

mají žáci seznámit s postavami příběhu a zjistit, jak celá návštěva dopadla. Myslím si, že je dobré, že se při poslechu nemusí soustředit pouze na slova a věty, ale slyší i jiné zvuky (např. otevírání dveří, přetahování obou hlavních aktérů). Takový typ poslechového cvičení určitě vtáhne žáky do děje a žáci budou mít pocit, že jsou přímými svědky této události nebo alespoň že jsou posluchači programu v rádiu.

Úkolem druhého poslechu je zapsat otázky, které klade Roger Dunn. Je možné, že žáci nestihnou hned napoprvé zaznamenat všechny odpovědi, bylo by proto dobré poslech ještě jednou zopakovat. Je třeba, aby žáci zapsali otázky přesně v takových časové rovině, v jaké je Roger Dunn uvádí.

I post-listening activities jsou zde podle mého názoru zařazeny vhodně. Předvádění scének a přehrávání dialogů totiž patří mezi nejoblíbenější aktivity žáků všech věkových kategorií. Žáci tak mají možnost se procvičit nejen v mluvení a psaní, ale mají také možnost uplatnit svůj herecký talent.

Co bych ale možná vytkla, je to, že se žáci během poslechu soustředili výhradně na otázky a neposlouchali pozorně odpovědi pana O'Briena. Učitel by tedy měly buď poslech ještě jednou zopakovat nebo by měl společně s žáky napsat odpovědi na otázky na tabuli. Je také možné, aby si žáci vytvořili nové scénky na základě poslechu.

Do post-listening activities patří ještě cvičení 6, ve kterém si žáci procvičí psaní. Sami mají na základě informací sepsat zprávu o agentuře pana O'Briena, o jeho jednání a chování. Cílem je, aby napsali zprávu, ve které by použily všechny důležité informace, a aby tato zpráva nebyla delší než pět minut.

Jelikož se tato lekce věnuje převádění přímé řeči do nepřímé a tvoření nepřímých otázek, myslím si, že by mohlo být toto poslechové cvičení využito i tímto způsobem. Žáci by si vypsali všechny otázky a mohli by tvořit věty podle vzoru *Mr O'Brien / he asked ...* a použít zde nepřímou otázku.

6. Závěrečná hodnotící tabulka

NÁZEV UČEBNICE	Angličtina pro základní školy	Ready!Steady!Go!	Cambridge English for Schools	Open Doors	Project English
Počet poslechových cvičení	23	31	35	63	71
Gist	0	0	3	16	11
Specific information	23	30	20	47	54
Both gist and specific information	0	1	12	0	6
Autenticita	–	–	+	+	+
Real-life situations	–	–	+	+	+
Různorodost	–	–	+	+	+
Rozvržení poslechových cvičení	–	–	+	–	+
Pre-listening activities	–	–	+	+	+
While- listening activities	–	+	+	+	+
Post-listening activities	–	–	+	+	+
Motivace Zajímavost	+	–	+	+	+

6.1 Počet poslechových cvičení

Vybrat poslechová cvičení ze zkoumaných učebnic anglického jazyka používaných na druhém stupni základních škol byl poměrně obtížný úkol. Předně bylo potřeba určit, podle jakého kritéria poslechová cvičení rozdělím.

Do této kategorie (počet poslechových cvičení) jsem zařadila pouze ta cvičení, která se týkají porozumění poslechu. Jsou zde tedy cvičení, která jsou zaměřena jen na všeobecný poslech, pak cvičení určená pouze na vyhledávání specifické informace a nakonec i cvičení, v nichž žáci mají při prvním poslechu sledovat jen hlavní myšlenku („o čem text je“), a teprve při druhém poslechu se věnují vyhledávání specifických informací nebo detailů.

Nejsou zde započítaná perceptivní poslechová cvičení (tzn. cvičení na procvičování správné výslovnosti, intonace nebo přízvuku), drilová cvičení (tzn. cvičení, ve kterých žáci na základě nahrávky tvoří podle vzoru určité gramatické struktury), ani poslechová cvičení, která jsou spojena se čtením (tzn. žáci mají text napsaný v učebnici a během poslechu ho sledují).

Co se týče cvičení na porozumění poslechu, rozdělila jsem je podle typu hledané informace do třech kategorií (viz následující kapitola). Poslechové cvičení, které je určeno jak na všeobecné porozumění, tak na vyhledávání specifické informace, jsem brala jako jedno cvičení. Některá cvičení na získávání specifických informací měli žáci poslouchat vícekrát, třeba dvakrát. Pokud při každém poslechu žáci vyhledávali jiné informace nebo vykonávali rozdílné úkoly, počítala jsem toto cvičení jako dvě. To znamená jako dvě cvičení ny vyhledávání specifické informace.

Jak je vidět z předchozích údajů, dělení a počítání poslechových cvičení je obtížné, protože někdo by takové cvičení považoval jen za jedno poslechové cvičení. Ani výsledky celkového počtu poslechových cvičení nelze považovat za stoprocentní.

Problém je v tom, že učebnice anglického jazyka napsané českými autory jsou čtyřdílné, zatímco učebnice vydané ve Velké Británii jsou pouze třídílné. Potom je takové měření nepřesné. Podle výsledků můžeme vidět, že v třídílných učebnicích vydaných v zahraničí je i přesto větší počet poslechových cvičení než ve čtyřech dílech učebnic vydaných u nás. Na druhou stranu ale žáci škol, které používají učebnice *Angličtina pro základní školy* a

Angličtina pro základní školy (Ready!Steady!Go!), používají v každém ročníku jeden díl z těchto sad učebnic. Naopak žáci, kteří se učí podle učebnic vydaných ve Velké Británii (*Cambridge English for Schools*, *Open Doors* a *Project English*), si musí během čtyř let vystačit pouze se třemi díly z těchto sad učebnic.

Je ale pravda, že zatímco české sady učebnic obasahují jeden díl do každého ročníku druhého stupně základní školy, třídílné zahraniční učebnice je potřeba do čtyř let rozdělit. Tím pádem se počet poslechových cvičení v každém ročníku sníží, než kdyby tyto učebnice byly také čtyřdílné.

Do následující tabulky jsem zpracovala údaje o tom, kolik poslechových cvičení určených k porozumění poslechu v průměru obsahuje jeden díl každé sady učebnic.

Název učebnice	Angličtina pro ZŠ	Ready!Steady!Go!	Cambridge English for Schools	Open Doors	Project English
Průměrný počet poslechových cvičení v jednom dílu	5,75	7,75	11,66	21	23,66

V následující tabulce jsem uvedla, kolik poslechových cvičení žáci v průměru uslyší v každém ročníku (tj. od šesté do deváté třídy) na druhém stupni základní školy.

Název učebnice	Angličtina pro ZŠ	Ready!Steady!Go!	Cambridge English for Schools	Open Doors	Project English
Průměrný počet posl. cvičení v jednom ročníku	5,75	7,75	8,75	15,75	17,75

Když porovnáme obě tabulky, vidíme, že u domácích učebnic jsou obě kolonky totožné, ale u učebnic zahraničních se čísla liší. Přesto v obou případech dopadly zahraniční učebnice v porovnání s domácími lépe.

Na základě závěrečné hodnotící tabulky můžeme říci, že největší počet poslechových cvičení obsahuje sada učebnic Project English (celkem 71 poslechových cvičení). Dále následují Open Doors (63), Cambridge English for Schools (35), Angličtina pro základní školy - Ready!Steady!Go! (31) a nakonec Angličtina pro základní školy (23).

V případě učebnic Angličtina pro základní školy – Ready!Steady!Go! bylo těžké rozhodnout, zda poslechová cvičení, která se vyskytovala v dílech pro sedmý a osmý ročník, mám také zařadit do cvičení na porozumění poslechu. Samy autorky v předmluvách těchto dvou dílů uvádějí, že v zde poslechy na porozumění nejsou. Tyto dva díly se věnují zejména čtení a nahrávky slouží jen jako prostředek k jeho nácviku.

To, že se tyto dva díly věnují převážně čtení, není samo o sobě špatné. Myslím si ale, že není dobré dva roky úplně vynechat poslechová cvičení, neboť poslech je nejdůležitější řečová dovednost a v učebnicích by mu mělo být poskytnuto dostatek prostoru.

Do tabulky jsem proto uvedla, že díly pro sedmý a osmý ročník cvičení na porozumění poslechu neobsahují. Přesto v těchto učebnicích najdou žáci pokyny *Listen to the text again*. Tyto poslechy ale vycházejí z úvodních textů každé lekce. Žáci sice poslouchají bez podpory textu, ale text víceméně znají z paměti, takže se nemusí spoléhat jen na svůj sluch, ale také na paměť. Většina by úkoly zadané při poslechu dovedla vypracovat ještě před tím, než nahrávku znovu uslyší.

6.2 Listening for gist

Tento typ poslechových cvičení je zaměřen na celkové porozumění textu. Jak je vidět z úvodní tabulky, v obou českých učebnicích se nenachází ani jedno cvičení na *listening for gist*, tři obsahují učebnice Cambridge English for Schools, jedenáct dílů Project English a nejvíce jich mají učebnice Open Doors – šestnáct.

Do této skupiny jsem poslechová cvičení zařadila podle zadání v učebnicích pro žáky a podle pokynů v metodických příručkách. Závisí zde na učiteli, zda usoudí, že žákům pustí nahrávku ještě jednou, aby v ní vyhledávali specifickou informaci. V tom případě ale musí sám vymyslet úkoly, neboť v učebnicích chybí.

6.3 Listening for specific information

Tento typ poslechových cvičení má za cíl získávání specifické informace nebo vyhledávání detailů. V této kategorii nejlépe dopadly učebnice *Project English* s 54 cvičeními a *Open Doors* se 47 cvičeními. Následují *Angličtina pro základní školy* (E.Lacinová, Š.Kadlecová) - 30, *Angličtina pro základní školy* (M.Zahálková, I.Balcarová) - 23 a *Cambridge English for Schools* s počtem 20 cvičení.

6.4 Listening for both gist and specific information

V těchto poslechových cvičeních žáci v první fázi sledují jen základní myšlenku textu, v druhé fázi pak hledají jen specifické informace. Z tabulky vyplývá, že v učebnicích *Open Doors* a *Angličtina pro základní školy* (M.Zahálková, I.Balcarová) se taková cvičení vůbec neobjevují. Lépe na tom není ani *Angličtina pro základní školy* (E.Lacinová, Š.Kadlecová), kde je jen jedno cvičení. *Project English* má těchto poslechových cvičení šest a *Cambridge English for Schools* dvanáct.

6.5 Autentičnost

Míru autentičnosti poslechových cvičení ve zkoumaných učebnicích jsem posuzovala podle autorky M.Underwood (viz kapitola 8, Poslechový materiál v hodinách anglického jazyka, strana 8).

Všeobecně lze říci, že podle tohoto kritéria nedopadly dobře obě české učebnice, naopak všechny nahrávky v britských učebnicích nesou rysy autentické řeči.

V nahrávkách obou českých učebnic jakákoliv autentičnost zcela chybí. Texty jsou sice namluveny rodilými mluvčími (většinou dětmi), nicméně poslechy působí nepřírozeně. Všechny nahrávky zní tak, jako by mluvčí četli

texty z papíru, a ne tak, jak lidé běžně a přirozeně mluví. Tempo je většinou velmi pomalé, někdy doslova monotónní, věty nemají přirozený rytmus a často ani intonaci.

Mluvčí mluví velmi pomalu, zřetelně vyslovují, takže je možné v textu zachytit slovo od slova bez toho, aniž by žáci museli vynaložit nějaké úsilí.

Většina textů v těchto učebnicích jsou rozhovory. Přesto nemá člověk dojem, že poslouchá opravdový rozhovor. Mluvčí se střídají teprve tehdy, když dokončí svou část (tzn. „neskáčou“ si do řeči, nepřerušují se, nepřitakávají, ani jinak nereagují). Věty mají přesně určený začátek i konec, nejsou tam žádné nedokončené věty. A nakonec žádná nahrávka neobsahuje background noise, tzn. zvuky, které nás běžně doprovázejí všude tam, kam jdeme. (Např. v nahrávce volá syn na tatínka, že zvoní telefon, ale žádný zvuk není slyšet).

Naopak u učebnic britských můžeme říci, že se v nahrávkách objevuje autentická řeč. Mluvčí mluví tak, jak jsme z běžného života zvyklí. Podle potřeby mluví někdy rychle, někdy pomalu, tempo jejich řeči je přirozené a zároveň používají poměrně nestrukturovaný jazyk, který se spontánně používá v mluvě. Mluvčí se vzájemně přerušují, používají neúplné věty, typické jsou i tzv. chybné starty, váhání, přitakávání.

Dále na nahrávkách můžeme slyšet i různé zvuky nebo někdy i hlasy, tak jak se s tím setkáváme i v běžném životě. Myslím si, že právě tohle je v nahrávkách velice důležité, protože to žáky „vtáhne“ do poslechu a budou si připadat, jako by na onom místě opravdu byli (např. při houkání vlaku mají pocit, že se opravdu nacházejí na nádraží).

6.6 Real-life situations

V sadě učebnic *Angličtina pro základní školy* autorek M. Zahálkové a I. Balcarové se s real-life situations téměř nesetkáme. Myslím si, že většina toho, co v životě slyšíme (a čeho se také aktivně účastníme i jako mluvčí) jsou rozhovory. Poslechové texty jsou v těchto učebnicích výhradně monology, např. velmi dlouhé dopisy nebo texty věnované reáliím anglicky mluvících zemí. V běžném životě se s tímto setkáváme málokdy, např. ve škole nebo na přednáškách.

Učebnice *Angličtina pro základní školy* (E.Lacinová, Š.Kadlecová) už texty napodobující real-life situations obsahují. Někdy ale rozhovory působí nepřírozeně, až legračně, protože texty zaměřené na slovní zásobu obsahují úplně všechna nová slovíčka (např. oblečení) a v textech na procvičení gramatiky se každá gramatická struktura opakuje v každé větě. Cílem je, aby si žáci buď nová slovíčka nebo mluvnicki procvičili, nicméně v běžném životě se s něčím podobným téměř nikdy nesetkáme.

Tři zbývající učebnice (*Cambridge English for Schools*, *Open Doors* a *Project English*) poslechová cvičení napodobující real-life situations obsahují v každé nahrávce, takže k tomu nemám žádné výhrady. Navíc tyto nahrávky pracují s velkým množstvím různých real-life situations (rozhovory, rozhlasové programy,...).

6.7 Různorodost poslechových aktivit

V této části jsem se zabývala tím, jaké typy poslechových cvičení se v učebnicích anglického jazyka vyskytují a v jakém množství, zda jsou tyto aktivity různé, nebo se v učebnicích pracuje pouze s několika typy poslechových cvičení. Různorodostí tedy rozumím různé typy while-listening activities, které mají ve zkoumaných učebnic žáci plnit..

V učebnicích *Angličtina pro základní školy* (E.Lacinová, Š.Kadlecová) se vyskytují jen tři typy poslechových aktivit – odpovědi na otázky, doplňování chybějících výrazů nebo částí vět do textu a cvičení, ve kterých žáci zaškrtaávají, zda jsou tvrzení správná či nikoli.

V sadě učebnic *Angličtina pro základní školy* (M.Zahálková, I.Balcarová) žáci při while-listening activities odpovídají výhradně na otázky.

Všechny zahraniční učebnice obsahují daleko rozmanitější typy poslechových cvičení: žáci doplňují údaje do tabulek, vybírají obrázky podle pokynů z nahrávky, vyplňují seznam věcí, zaškrtaávají položky zmíněné v textu, odpovídají na otázky, atd.

6.8 Rozvržení poslechových cvičení

Jak jsem se již zmínila v kapitole 4 (Poslech v hodině cizího jazyka), poslechová cvičení by se měla objevit pokud možno v každé hodině cizího jazyka. Když se podíváme na tabulku 2 v kapitole 6.1, můžeme vidět, že žáci v průměru uslyší jen pět až dvacet cvičení na nácvik porozumění poslechu, což je při přibližně devadesáti vyučovacích hodinách jazyka ve školním roce málo.

Obě české učebnice a *Open Doors* obsahují většinou jen jedno cvičení na porozumění poslechu v jedné lekci. Nejlépe dopadly *Cambridge English for Schools* a zejména *Project English*, ve kterých se těchto cvičení nachází více.

Nicméně nemohu říci, že v ostatních hodinách se s poslechem vůbec nepracuje. Poslech zde ale není prioritní, slouží například jako podpora pro čtení, pomáhá prezentovat novou slovní zásobu nebo žáci na jeho základě procvičují mluvení.

Zejména v zahraničních učebnicích se nacházejí také perceptivní poslechová cvičení. Žáci si v nich procvičují výslovnost: buď jen podle nahrávky slovíčka opakují, nebo podle výslovnosti zařazují slovíčka do správných kolonek.

Součástí sady učebnic *Project English* jsou navíc ještě drilová poslechová cvičení. To jsou taková cvičení, která jsou zaměřena na procvičení určitého gramatického jevu. Žáci slyší na nahrávce jednotlivé věty. Musí rozumět nejen smyslu každé věty, aby na ni mohli reagovat, ale také ji musí pozměnit podle uvedeného vzoru.

6.9 Pre-listening activities

Jak je vidět z rozebraných ukázek v Praktické části, každá učebnice pracuje v etapě předcházející vlastnímu poslechu s aktivitami jinak.

Angličtina pro základní školy (E. Lacinová, Š. Kadlecová) pre-listening activities neobsahuje, a to ani v učebnici pro žáky, ani v metodické příručce. Je tedy na učiteli, aby se rozhodl, že jsou tyto aktivity před poslechem nutné a aby je pak sám připravil. Nejsnadnější a nejrychleji připravenou pre-listening aktivitou by mohlo být popisování obrázků vztahujících se k poslouchanému textu.

Angličtina pro základní školy (M. Zahálková, I. Balcarová) má tyto aktivity napsané v příručce pro učitele. Většinou jde o opakování slovní zásoby nebo odpovídání na otázky týkající se poslechu

Učebnice *Open Doors* obsahují pre-listening activities málokdy, často je má k dispozici jen učitel v metodické příručce. To je škoda, protože si myslím, že témata poslechů jsou velmi zajímavá a pro žáky atraktivní a že by na začátku mohli žáci o tématu poslechového cvičení diskutovat.

Některá cvičení *Project English* pre-listening activities obsahují, jiná ne. Nejčastější aktivitou je popis obrázků nebo fotografií a předvídání obsahu textu.

Nejlepší pre-listening activities má podle mého názoru učebnice *Cambridge English for Schools*. Můžeme říci, že těmto aktivitám je v této učebnici věnována velká pozornost. V učebnici se nachází spousta pěkných obrázků, které je možné popisovat, ale také témata jsou vybrána tak, aby upoutala pozornost žáků. Žáci tedy mohou debatovat nejen o současných problémech tohoto světa, ale i o historických událostech, ekologických problémech a mohou zde vyjádřit svůj názor na daná témata.

6.10 While-listening activities

Toto téma je vlastně úzce spojeno s typy aktivit, které se v učebnicích nacházejí (viz kapitola 6.6 Různorodost poslechových aktivit). Obecně bych chtěla říct, že k while-listening activities nemám u všech učebnic žádné připomínky, ale je pravda, že obě české učebnice by neměly věnovat pozornost jen některým typům aktivit, ale měly by dát prostor i ostatním.

6.11 Post-listening activities

I aktivity, které žáci vykonávají po skončení poslechu se v jednotlivých učebnicích liší.

V sadě učebnic *Angličtina pro základní školu (E. Lacinová, Š. Kadlecová)* žáci po skončení poslechu přehrávají scénky z rozhovorů, které slyšeli.

Pro změnu v učebnicích *Angličtina pro základní školy (M. Zahálková, I. Balcarová)* žáci trénují správné čtení článku, který při poslechu neviděli a nyní ho sledují v učebnici.

Sady učebnic *Cambridge English for Schools* obsahují také řadu post-listening activities, ale v porovnání s pre-listening activities v těchto učebnicích nejsou tak rozsáhlé. Asi nejčastějším úkolem, který mají žáci vypracovat, je příprava projektu, do kterého žáci nejprve seženou dostatek informací a pak je zpracují. Úkoly jsou v těchto učebnicích dobrovolné, neboť autorům jde o to, aby si žáci procvičili především to, co sami potřebují a aby se učili vyjadřovat své myšlenky a nebáli se mluvit.

Učebnice *Project English* obsahují velké množství rozmanitých poslechových aktivit. Žáci zde mají možnost si procvičit zbylé tři řečové dovednosti: mluvení, čtení i psaní. Nejčastěji mají poslechové cvičení přehrát před spolužáky nebo mají napsat krátký článek týkající se tématu poslechu. Někdy žáci diskutují o poslouchaném textu nebo použijí poslechové cvičení jako prostředek k upevnění gramatiky.

Open Doors jsou na post-listening activities velmi bohaté. Ve většině případů čtou žáci další článek, který se váže k poslechu, nebo doplňují chybějící slova v textu či odpovídají na natištěné otázky a vyjadřují se k různým problémům.

6.12 Zajímavost poslechových cvičení

V této části jsem se zamyslela nad tím, jak jsou poslechová cvičení zajímavá pro samotné žáky. Všeobecně mohu říci, že závisí nejen na ilustracích a grafické úpravě učebnic, ale také na tématu poslechového cvičení a na aktivitách, které mají žáci během celého procesu plnit.

Angličtina pro základní školy (E. Lacinová, Š. Kadlecová) podle mého názoru žáky moc nepřitahují. Myslím si, že ilustrace nejsou moc zdařilé a obrázků týkajících se poslechu je tam málo. Někdy je obtížné pochopit, na který obrázek při poslechu ukazovat, a žáci poslech raději vzdávají. Také témata nejsou pro žáky moc zajímavá a texty jsou doslova zaplaveny novou slovní zásobou a různými idiomatickými spojeními, takže někdy jsou až příliš těžké.

Angličtina pro základní školy (M. Zahálková, I. Balcarová) zase obsahuje zajímavá témata, ale bohužel poslechových cvičení je v učebnicích až příliš málo. Ze článků se žáci dozvědí řadu zajímavých a užitečných informací, nicméně problém vidím v tom, že některá cvičení jsou příliš dlouhá a někteří žáci mohou přestat poslouchat v důsledku únavy.

Co se týče učebnic *Project English*, domnívám se, že některá témata mohou být pro žáky zastaralá, nicméně jak jsem se již zmínila v předchozích kapitolách, vše je vyváženou řadou různých aktivit, takže i přesto žáci poslouchají s chutí.

Open Doors obsahují řadu zajímavých článků a zároveň jsou poslechová cvičení rozmanitá. Učebnice obsahuje velké množství obrázků a fotografií, které na první pohled žáky přitáhnou. Poslechová cvičení nejsou pro žáky přitažlivá jen svými tématy, ale také rozmanitými aktivitami, jež žáci před, během i po poslechu vykonávají.

V tomto ohledu jsou podle mého názoru pro žáky nejatraktivnější učebnice *Cambridge English for Schools*. Učebnice jsou velice barevné a plné obrázků a fotografií, takže na první pohled upoutají pozornost žáků. Také témata jsou vybírána s velkou pečlivostí. Jedná se o aktuální problémy současného světa jako je např. ekologie nebo o světě vědy a techniky, o kterých žáci rádi poslouchají a hovoří.

III. Závěr

Učebnice anglického jazyka na druhém stupni základní školy nabízejí různé množství a rozmanité typy poslechových cvičení.

Je těžké doporučit jednu učebnici, která je ze zkoumaných učebnic nejlepší co se týče poslechových cvičení, protože jsme mohli vidět, že každá učebnice pracuje s poslechovými cvičeními jinak.

Kdybych ale měla navrhnout, podle jakých učebnic vyučovat v hodinách anglického jazyka poslechová cvičení, jednoznačně bych se přiklonila k učebnicím vydaným ve Velké Británii. Jednak mají tyto učebnice v porovnání s domácími daleko lépe a důsledněji vypracované pre-listening, while-listening a post-listening activities a jsou tematicky zajímavější, ale také samotné nahrávky jsou velmi zdařilé.

Z těchto učebnic se mi jeví jako nejlepší sady učebnic *Project English*, protože poslechová cvičení se vyskytují rovnoměrně po celé učebnici a navíc je poslech v jakékoli formě začleněn do každé hodiny výuky cizího jazyka. Myslím si, že učebnice dobře pracují s aktivitami před poslechem, během něj i po jeho skončení. Všechny tyto aktivity dovedou žáky motivovat a zaujmout a žáci tak zvládnou poslechové cvičení celkem bez problémů. Také jsme mohli vidět, že tyto učebnice dopadly ze všech zkoumaných učebnic v počtu množství poslechových cvičení, ve třech dílech se jich nachází sedmdesát jedna. A navíc učebnice obsahují různé typy aktivit, od cvičení na True/False Questions až po samostatné psaní.

Závisí ale především na učiteli, jakou učebnici vybere. Učebnice musí vyhovovat nejen jemu, ale především těm, pro které je určena – žákům.

V. Seznam literatury

Anderson, A. and Lynch, T.: Listening. Oxford University Press, 1988

Fürst, M.: Psychologie. Olomouc: Votobia, 1997

Gardner, D. and Miller, L.: Establishing Self-Access. Cambridge University Press, 1999

Nunan, D.: Language Teaching Methodology, Prentice Hall, 1991

Underwood, M.: Teaching Listening. Longman Inc., New York, 1989

Ur, P.: Listening Comprehension. Cambridge University Press, 1984

Zelinková, O.: Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program. Praha: Portál, 2001

Forum (A Journal for the Teacher of English Outside the United States), Volume 31, Number 1, January 1993

Forum (A Journal for the Teacher of English Outside the United States), Volume 31, Number 3, July 1993

Hutchinson, T.: Project English, Teacher's Book. Oxford University Press, 1985, 1986, 1987

Lacinová, E., Kadlecová, Š.: Angličtina pro základní školy (Ready!Steady!Go!), Metodická příručka. Praha: SPN, 1998, 1999, 2000, 2001

Littlejohn A., Hicks, D.: Cambridge English for schools, Teacher's Book. Cambridge University Press, 1996, 1997, 1998

Ward, A., Whitney, N.: Open Doors, Teacher's Book. Oxford University Press, 1994, 1995, 1996

Zahálková, M., Balcarová, I.: Angličtina pro základní školy, Teacher's Book. Praha: SPN, 1999, 2000, 2001, 2002

IV. Přílohy

Cambridge English for schools 2

Strana 47, cvičení 7.2 a 7.3

Text nahrávky

Fenton: Hello. Welcome to "The Living Planet. My name is Jack Fenton. Today, Ann Briggs, a botanist, is going to tell us about the oldest living things on Earth – trees. Ann, where are the oldest trees?

Briggs: Well, they grow in California, in the United States of America. They are called the Bristlecone Pines.

Fenton: How old are they?

Briggs: Well, some of them are over four thousand years old.

Fenton: Four thousand years old!

Briggs: Yes that's right. That means that they started growing before people lived in towns.

Fenton: Are the trees very big?

Briggs: Oh no. They grow very slowly. They take about three thousand years to grow to about 14 metres.

Fenton: That's not very tall.

Briggs: No. The oldest type of tree is much, much older.

Fenton: Oh yes?

Briggs: Yes. In 1994, they discovered some trees in a rainforest in Australia. They called them Wollemi Pines and they are more than 150 million years old.

Fenton: 150 million years old!

Briggs: Yes, this type of tree is more than 150 million years old. It's the most fantastic discovery for a long time. These trees started growing in Australia before Australia was a continent.

Fenton: What does that mean?

Briggs: Well, at that time, 150 million years ago, all the continents were part of one big continent. Dinosaurs lived in many parts of the Earth. The climate was very different from today. When the climate changed, most of the plants and animals died, but the Wollemi Pine continued growing without any problem.

Text nahrávky

Roger Dunn: *I'm outside the offices of Top Girls Model Agency in Newgate Street. We've just seen Mr O'Brien go into the office. So we know he is there. We're going into the office now. (...) Good morning. My name is Roger Dunn. I'm from the radio programme "Troubleshooter". I'd like to talk to Mr O'Brien.*

Secretary: *I'm sorry. Mr O'Brien is in America at the moment.*

Roger Dunn: *No, he isn't. We've just seen him come in here. We'll just go into his office.*

Secretary: *Stop! You can't go in there. Stop! I'll call the police!*

Roger Dunn: *Ah, Mr O'Brien. Good morning. My name is Roger Dunn. I'm from the radio programme "Troubleshooter". I'd like to ask you some questions about Carol Martin.*

Mr O'Brien: *I'm sorry, but I can't answer any questions. I'm busy. Now ...*

Roger Dunn: *... But Mr O'Brien. A lot of girls have come to you. They have paid you a lot of money. What have you done for them?*

Mr O'Brien: *I've done a lot for them. I've found jobs for them in the fashion world. Now, as I said, I'm busy ...*

Roger Dunn: *Can you name one of the models you have found a job for?*

Mr O'Brien: *I will not answer questions about my models. Now please leave.*

Roger Dunn: *But Mr O'Brien, you told these girls they could earn £1,000 per week?*

Mr O'Brien: *I'm not going to answer any more questions. Get out or I'll call the police.*

Roger Dunn: *I think the police would be very interested in this. Now ...*

Mr O'Brien: *I said "get out"! Now go!*

Roger Dunn: *Don't push, Mr O'Brien. This interview is being recorded.*

Mr O'Brien: *Get out! You and your recorder – get out!*

Roger Dunn: *Mr O'Brien. I ...*

Mr O'Brien: *... And don't come back!*

LISTENING FOR GIST

Angličtina pro základní školy (Ready!Steady!Go!) 6

Strana 25, cvičení T2

Text nahrávky

Emma: *Oh look, it's raining!*

Mr Robinson: *You're right, it is.*

Emma: *I can't go out. What shall we do?*

Mr Robinson: *Why don't you read a magazine?*

Emma: *Magazines are boring.*

Mr Robinson: *Why don't you play a game with Mark then?*

Emma: *Mark's busy. He's got lots of homework to do today. Oh, dad, could you play a game with me?*

Mr Robinson: *Which one?*

Emma: *What about chess?*

Mr Robinson: *You're interested in chess?*

Emma: *I am. I've got a new book about it and I think chess is fantastic.*

Text nahrávky

1. Well, here we are at the most famous geyser in the park. In about 2 minutes' time you can see the hot water shoot into the air. The water is very hot – over 100 degrees Celsius. It shoots up 46 metres into the air, every hour. Look! You can see it starting now. There it goes up, up into the air. Now isn't that just fantastic!
2. This is one of the largest skeletons in the monument. The bones that you can see here are over 150 million years old. Here you can see a complete dinosaur, the Apatosaurus. It was a really big animal! About 25 metres long, with a long, heavy body and heavy legs. You can see also that it had a very small head. It was a plant eater and not very dangerous. A nice pet to have!
3. From here you can get one of the best views. Just look at those colours! Red, green, yellow and deep blue. Beautiful, beautiful! We can come back here later and you can see how the colours change. From here you can also see how big the canyon is. Just look over there. It's more than one-and-a-half kilometres deep and over 20 kilometres wide. Imagine, that millions and millions of years ago, the river was that big. Now let's move on to the next point ...

Open Doors 3

Strana 25, cvičení 2

Text nahrávky

Programme number one

Man: Yes, it was here, in Pudding Lane, right in the heart of the old city of London, that it all began, on that fateful day over three hundred years ago. It's hard to believe, isn't it? Now there are cars and buses and huge modern buildings. But three centuries ago this area was filled with cramped wooden buildings and narrow streets. The disaster started somewhere here, in a baker's shop, very early one morning, and it spread very very quickly for about two or three kilometres, in every direction. Amazingly, very few people died, although thousands were made homeless. It was such a big event in the history of London that children today still sing a song about it. London's burning! London's burning! Fetch the engines! Fetch the engines! Fire, fire! Fire, fire! Pour on water, pour on water. Now at this point in our programme about the history of London, I should like to introduce you to ...

Programme number two

Mary: Oh, I remember it well. It was a great day for London.

Jim: Yes, we ...

Mary: I was only ten years old at the time. It was early June. June the first, I think.

Jim: No, it was the second. I remember that ...

Mary: And, of course, it was raining. We didn't have a TV then, did we, Jim?

Jim: No, we only ...

Mary: We only had a radio, like most people. Of course, Jim was only a kid then, like me. He lived next door. We never thought we'd get married, did we? Strange, isn't it?

Jim: I always thought that I ...

Mary: Anyway, as I was saying. We got up specially early to listen to it. It lasted all day. There was a procession from the palace. Then the ceremony itself. People came from all over the world.

Jim: Yes, I remember one man who ...

Mary: And the next day in the papers, she looked so beautiful, it made you want to, oh, I can't talk about it, I feel so, you know, so emotional about it.

Jim: Oh no, she's off again. Come on, Mary, love.

Programme number three

Woman: This is just amazing. These are members of the ancient History society. Every summer, they meet to act out a famous battle from the past. What was that? I must be careful – these Roman weapons are really dangerous. This summer, the men and women of the society are reenacting one of the very few invasions of our country. That momentous event in the history of Britain took place in the first century before – oh, excuse me, a Roman soldier's trying to carry me away. Oh, this is tremendous fun. If you want to see ...

Programme number four

Crowd: Die, traitor! Die traitor! Let her die!

Anne Boleyn: The king, my husband Henry, has found me guilty of treason, but, ...

Man: Right! You deserve to die.

Anne Boleyn: But before I die, I will tell you all here, good citizens of London, that I am innocent. Innocent of all crimes. I am no traitor.

Woman: No! Don't do it. She's innocent.

Crowd: Off with her head! Off with her head!

Executioner: Madam?

Anne Boleyn: Yes, of course.

Executioner: Kneel here, madam.

Priest: Dominus vobiscum. In nomine patris, filius, spiritus sanctus. Amen.

Crowd: Gasp!

Project English 3

Strana 68, cvičení 3

Number 1

Vicky: Will you take my photograph next to the policeman, Phil?

Phil: Yes, OK. Go and stand next to him.

Number 2

Phil: Careful, Justin. Don't fall in.

Justin: I won't. Oh no. (SPLASH)

Phil: Look. You've frightened the pigeons now.

Number 3

Vicky: What's the time? (BIG BEN STRIKING)

Vicky: Thank you.

Number 4

Justin: Come on, Vicky. Just put your head on here.

Vicky: Oh yes? What's your name, Henry VIII?

Number 5

Justin: This is a bit like our house. It's got a few more rooms and there aren't any guards outside my house.

Number 6

Phil: Do you like this T-shirt?

Kelly: How much is it?

Phil: £3.50.

Kelly: That's not bad.

Number 7

Phil: Ugh, go away.

Vicky: What's the matter, Phil?

Phil: I don't like birds very much.

LISTENING FOR SPECIFIC INFORMATION

Angličtina pro základní školy (Ready!Steady!Go!) 6

Strana 57/T1

Text nahrávky

Mr Robinson: *Mark? The telephone's ringing! My hands are dirty, could you answer it, please?*

Mark: *But dad, it's the wrong number again, I'm sure. It was the wrong number a minute ago.*

Mr Robinson: *OK, Mark. It may be. But I'm expecting an important call. Please answer the phone.*

Mark: *Hell, this is Mark Robinson.*

Tom: *Hi, Mark. This is Tom. How are you?*

Mark: *Fine, thanks. And you?*

Tom: *Fine. But I've got a problem.*

Mark: *Can I help you?*

Tom: *Yes. I need a good English dictionary.*

Mark: *Dad's got one, I'm sure. (Shouting.) Dad, dad, can Tom have your dictionary?*

Mr Robinson: *Oh sure. But I'm going to need it again in March.*

Mark: *You can have it for one month – is that enough?*

Tom: *That's not necessary. You can have it back tomorrow. Can I come and get it now?*

Mark: *Yes, you can. I'm going out, but dad's at home.*

Tom: *OK, I'm coming. Thanks. See you tomorrow, Mark!*

Mark: *See you, bye.*

Text nahrávky

Continents

The seven large pieces of land on the Earth are called continents. The largest is Asia, next are Africa, North America, South America, Antarctica and Europe. Australia is the smallest continent. The sunny countries in the south of Europe are warmer and drier than the cool and wet countries in the north. The highest mountain in Europe is Mont Blanc, in the Alps. The largest country in Europe is Ukraine. Vatican City is the smallest country in Europe. The longest rivers in Europe are the Danube, the Rhine, the Elbe and the Volga.

Interviewer: Your book tells us a wonderful but sad story, Janis. Can you tell us something about your research?

Janis: Well, I started to look into my family's past in 1985.

Interviewer: Why did you start?

Janis: I found a lot of letters and documents from my grandmother. She was born in 1870.

Interviewer: So she was free. She wasn't a slave?

Janis: That's right. Her parents were slaves. Her father and mother were slaves. They were both born in America in about 1845.

Interviewer: Which country did they come from?

Janis: That was the difficult part!

Interviewer: Why?

Janis: Because my great great grandfather came from the Gambia, in Africa, and my great great grandmother came from Ghana.

Interviewer: So you had to look at the records from both countries?

Janis: Yes. My great great grandfather was about 15 – in 1834 – when he arrived in America. White slave traders took him from his village in Gambia one day and put him on a ship for the West Indies.

Interviewer: A long journey.

Janis: Yes, many slaves died from hunger and disease during the journey.

Interviewer: And your great great grandmother, his wife? How old was she when she came here?

Janis: About seven or eight years old – she came with her mother.

Interviewer: Where did they meet?

Janis: On a cotton farm. He had to clean the stables. He hated it.

Interviewer: Did he try to run away?

Janis: Yes, once! But his master caught him and punished him. He nearly died but my great great grandmother looked after him.

Interviewer: So then in 1865, when slavery became illegal, they were free?

Janis: Yes. That's right.

Interviewer: Have you been to the Gambia or to Ghana?

Janis: Yes, I went to both places in 1996.

Tom: Hello, Janis.

Janis: Excuse me. I'm doing a project on Native Americans. Their history and so on. Would you mind if I asked you a few questions?

Ellen: No, not at all.

Janis: Oh, great. Um, what's your name?

Ellen: It's Ellen Rosewater.

Janis: Is that a traditional Native American name, or is it not?

Ellen: No, it's not. Although Rosewater is also a popular name.

Janis: Oh, sorry. You're from here in San Francisco, is that right? You were born here?

Ellen: No, it's actually I was born in Chicago. There are a lot of Native Americans there, they go to school work. It's a great place. I live in Dallas now, but I lived in Los Angeles for a while.

Janis: Oh, right. And what about your ancestors? What tribe were they from? I'm trying to collect on the Sioux tribe, actually. I've got a lot of books about them.

Ellen: Well, my grandparents were I Sioux. They were Cheyenne. My great grandparents and grandfathers were came from what we now call New Mexico. But my parents came from Arizona, near the border with New Mexico. In fact, most of my family still live in Native American reservations, because they don't like large cities. But I do, I like Dallas, and that's where I go to school.

Janis: What do you want to do when you finish your education?

Ellen: Well, I always wanted to be a nurse, but now I guess I'd like to be a teacher.

Janis: Why a teacher?

Ellen: Well, that will help me with my ambition to live.

Janis: Which is? To travel and see the world perhaps?

Ellen: That would be great. It's not my real ambition. My real ambition is to work for the world about Native Americans.

Text nahrávky

Steve: Excuse me. I'm doing a project on Native Americans. Their history and so on. Would you mind if I asked you a few questions.

Ellen: No, not at all.

Steve: Oh, great. Um, what's your name?

Ellen: It's Ellen Rainwater.

Steve: Is that a traditional Native American name, Riverwater?

Ellen: No, it's Rainwater. Although Riverwater is also a popular name.

Steve: Oh, sorry. You're from here in San Francisco, I guess. But were you born here?

Ellen: No, er, actually I was born in Chicago. There are a lot of Native Americans there, they go to find work. It's a great place. I live in Dallas now, but I lived in Los Angeles for a while.

Steve: Oh, right. And what about your ancestors? What tribe were they from? I'm very interested in the Sioux tribe, actually. I've got a lot of books about them.

Ellen: Well, my ancestors weren't Sioux. They were Cheyenne. My great grandparents and grandparents came from what we now call New Mexico. But my parents came from Arizona, near the border with New Mexico. In fact, most of my family still live in Native American reservations, because they don't like large cities. But I do. I like Dallas, and that's where I go to school.

Steve: What do you want to do when you finish your education?

Ellen: Well, I always wanted to be a nurse, but now I guess I'd like to be a teacher.

Steve: Why a teacher?

Ellen: Well, that will help me with my ambition in life.

Steve: Which is? To travel and see the world perhaps?

Ellen: That would be good. But that's not my real ambition. My real ambition is to teach the world about Native Americans.

Text nahrávky

Interviewer: Good evening and welcome to "Desert Island". Our guest tonight is the singer, Luke Wright.

Luke Wright: Hello.

Interviewer: Now, Luke. If you were on a desert island, what would you take with you? First of all, what book would you take with you? You would only be allowed one, I'm afraid.

Luke: Robinson Crusoe would be the best book, I think.

Interviewer: And, tell me why.

Luke: It would be so helpful. He lived on an island for many years. So I would be able to learn about cooking and catching fish there.

Interviewer: Good choice then. And what about your favourite record – or a cassette. What would you take?

Luke: Well, one of the Beatles' records. Sergeant Pepper's Lonely Hearts Club Band.

Interviewer: Ah, it's a great record – but, er, why?

Luke: My first girlfriend bought it for me. And anyway, it's just a good record.

Interviewer: It is indeed. And – can you play a musical instrument?

Luke: Oh yes. I can play the piano.

Interviewer: Well, I'm sorry, you wouldn't be able to take that. It would be much too big. What small instrument would you take?

Luke: Oh... I know, a violin. A desert island would be the best place to learn how to play the violin. Nobody would have to listen to the noise.

Interviewer: I know what you mean. Now, what would you miss most?

Luke: Oh ... er, other people. I think life there would be very lonely.

Interviewer: And what medicine would you take with you? Again only one.

Luke: A good insect repellent, I think. Insects like me. I always get bitten by them.

Interviewer: Oh, well that's a good choice then. And one last thing. What luxury would you take?

Luke: Oh – a luxury? Oh ... um ... I know – a mirror. Then I would have someone to talk to.

Interviewer: *A mirror, well that's an original choice. Luke Wright, thank you for playing "Desert Island".*

Luke: *I've enjoyed myself.*

In my dissertation I researched into listening exercises in five English textbooks, which are used at primary schools in the Czech Republic. The aim of this dissertation was to find out the quantity and the types of listening exercises.

I divided these exercises into three groups: listening for gist exercises, listening for specific information exercises and listening for both gist and specific information exercises. I selected one listening exercise from each textbook and I gave it as the example to each type of listening exercises.

Then I took into account how the textbooks work with pre-listening activities, while-listening activities and post-listening activities.

In the end I made a table where I evaluated the textbooks according to several criteria and I chose one textbook which had the highest number and various types of listening exercises.